

gemeente
dronten

Kadernota 2017

Gemeente Dronten
Versie 4.6
mei 2016

Besluitvorming:
College 10 mei 2016
Raad 23 juni 2016

Kadernota 2017

Gemeente Dronten

Inhoudsopgave

1.	Aanbiedingsnota	1
	Financieel perspectief blijft onverminderd positief	1
	Wijziging getalnotatie	1
	1. Verwerking slotrapportage, tussentijdse besluiten en jaarrekening 2015.....	2
	2. Nadeel door wijzigingen van de Vpb en BBV financieel technisch oplossen	3
	3. Beperkte meerjarige prijscompensatie	3
	4. Ruimte voor nieuw beleid	5
	5. Geen tussentijdse wijzigingen ten laste of ten gunste van algemene reserve	6
	6. Sturen op structureel resultaat en incidenteel afzonderlijk zichtbaar maken.....	7
	Voorstel tariefontwikkeling	8
	Lijst mogelijke bezuinigingsmaatregelen	9
	Tot slot	9
2.	Toelichting per programma.....	10
	Programma 0 Algemeen bestuur	10
	Programma 1 Openbare orde en veiligheid	12
	Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	14
	Programma 3 Economische zaken	15
	Programma 4 Onderwijs.....	17
	Programma 5 Cultuur, recreatie en welzijn	17
	Programma 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijk werk.....	18
	Programma 7 Volksgezondheid	20
	Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.....	22
	Programma 9 Algemeen	22
	Algemene dekkingsmiddelen	25
	Bijlage 1 nieuw beleid.....	30
	Bijlage 2 Pakket maatregelen kadernota 2015 om mogelijke toekomstige tekorten op te kunnen vangen. (geen besluitvorming nodig)	32

1. Aanbiedingsnota

Financieel perspectief blijft onverminderd positief

De Nederlandse economie vertoont sinds twee jaar een lichte verbetering. Het economische beeld blijft onzeker. Ondanks deze onzekerheid blijft onze eigen financiële positie onverminderd positief. We hebben eind 2015 een goede vermogenspositie van € 79 miljoen en zijn per saldo schuldenvrij. En we hebben in deze kadernota een positief begrotingssaldo 2017 als uitgangspunt.

In de begroting 2016-2019 was het meerjarige begrotingsbeeld niet sluitend. In deze kadernota presenteren we uiteindelijk een structureel sluitende begroting:

	2016	2017	2018	2019	2020
Stand programmabegroting 2016-2019	928.000	354.000	-164.000	-792.000	-792.000
1. Tussentijdse besluitvorming (nov 2015-juni 2016)	367.000	566.000	904.000	1.017.000	1.017.000
Stand na tussentijdse besluitvorming 2016	1.295.000	920.000	740.000	225.000	225.000
Kadernota 2017:					
2. Wijzigingen Vpb en BBV financieel technisch	265.000	251.000	271.000	364.000	364.000
3. Beperkte meerjarige prijscompensatie	0	223.000	436.000	619.000	419.000
4. Ruimte voor nieuw beleid	0	-867.000	-506.000	-983.000	246.000
Stand voor aanpassing reserves	1.560.000	527.000	941.000	225.000	1.254.000
5. Geen tussentijdse wijzigingen tlv AR	-7.231.000	-828.000	-551.000	-130.000	0
Stand na aanpassing reserves	-5.671.000	-301.000	390.000	95.000	1.254.000
6. Waarvan incidentele lasten	6.841.000	1.350.000	759.000	911.000	0
Stand kadernota 2017	1.170.000	1.049.000	1.149.000	1.006.000	1.254.000

In de komende 10 pagina's lichten we toe hoe we tot dit resultaat komen. In zes stappen leggen we uit hoe we van het huidige bekende resultaat uit de programmabegroting 2016, komen tot dit structurele meerjarige resultaat:

1. de resultaten van de slotrapportage, de tussentijdse besluitvorming en enkele structurele doorwerkingen van de jaarrekening 2015;
2. het nadeel van de BBV en de Vpb die we in een raadsbrief in februari hebben aangekondigd en de oplossing daarvan door geen rente meer door te rekenen aan de reserves;
3. de beleidswijziging om beperkte meerjarige loon/prijscompensatie door te voeren;
4. de ruimte die we vragen voor nieuw beleid;
5. de beleidswijziging om geen tussentijdse voorstellen te dekken uit de algemene reserve maar alleen het uiteindelijke jaarrekening resultaat ten laste of ten gunste te brengen van die reserve;
6. de beleidswijziging om te sturen op het structurele resultaat en dus de incidentele uitgaven en inkomsten afzonderlijk inzichtelijk te maken en vast te stellen.

Wijziging getalnotatie

In de tabellen hebben we ook een wijziging aangebracht in de notatie. Tot nu toe was het gebruikelijk om

- een negatief saldo (tekort) was een positief cijfer;

- een positief saldo (overschot) was juist negatief;
- voordelen door lagere uitgaven en hogere inkomsten werden negatief genoteerd;
- terwijl nadelen dus hogere uitgaven of lagere inkomsten positief werden neergezet.

Wij stellen voor met ingang van deze kadernota dit om te draaien: een positief saldo is plus, een tekort is een min. En zo ook voordelen zijn plus, nadelen min.

De jaarrekening 2015 is nog wel op de "oude" manier opgezet.

1. Verwerking slotrapportage, tussentijdse besluiten en jaarrekening 2015

Mutaties in exploitatieresultaat sinds begroting 2016-2019	2016	2017	2018	2019	2020
Amendement Raad aanleg internet	-150.000				
Doorwerking slotrapportage 2015	213.000	195.000	492.000	546.000	546.000
Tussentijdse besluitvorming					
0,5 fte ¹ interne controle	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
Maatregelen Dronten-Zuid Barrage	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Bijstelling afrondingsverschillen	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Structurele voordelen uit jaarrekening 2015					
Drainageonderhoud ten laste van rioolvoorziening	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Lagere huurlasten gymzalen	119.000	119.000	119.000	119.000	119.000
Komende tussentijdse voorstellen*					
Raad mei 2016:					
Actualisatie beheerplan onderhoud wegen	220.000	287.000	328.000	387.000	387.000
Mutaties in exploitatieresultaat sinds begroting 2016-2019	367.000	566.000	904.000	1.017.000	1.017.000

Opmerking*:

Bij het opstellen van de Kadernota is bekend dat er een voorstel voor actualisatie van het beheerplan onderhoud wegen komt met financiële gevolgen voor de komende jaren. Om een integrale afweging te kunnen maken is een zo volledig mogelijk financieel beeld nodig. Vandaar dat we deze ontwikkeling ook in deze kadernota verwerken. In het kort betreft het de volgende ontwikkeling:

Actualisatie wegenbeheerplan

De jaarlijkse onderhoudskosten kunnen sterk wisselen. Daarom hebben we een voorziening waaruit deze kosten worden betaald. Jaarlijks voegen we een gelijk bedrag toe aan deze voorziening waardoor als het ware deze kosten worden geëgaliseerd. De toevoeging was tot 2015 € 2,2 miljoen per jaar. Deze kan met € 100.000 omlaag worden bijgesteld.

Daarnaast is in de begroting rekening gehouden met zogenoemde rehabilitatie ofwel vervanging van de wegen. Dit zijn jaarlijkse investeringen. Ook deze variëren sterk van € 700.000 tot soms € 4 miljoen. Voor de afschrijvingen en rente van deze investeringen is rekening gehouden in de begroting via een stelpost. Deze stelpost loopt jaarlijks met € 110.000 op. Met een restant dat tot en met 2015 nog niet is ingezet, loopt deze stelpost op tot ruim € 519.000 in 2019. In het wegenbeheerplan zijn deze investeringen opnieuw beoordeeld. Daaruit blijkt dat de kapitaallasten tot 2019 zullen toenemen met in totaal € 252.000. Er kan dus € 287.000 van deze stelpost vrijvallen.

Op basis van het verwachte begrotingsresultaat en onze vermogenspositie kunnen we concluderen dat we op de juiste koers zijn. Daarom willen we onze focus voor 2017 en verder houden op het reeds

¹ fte: "full time equivalent" is een aangestelde medewerker voor 36 uur per week.

ingezette beleid waarvoor de basis ligt in het coalitieakkoord, de toekomstvisie 'de Kracht van Dronten' en het collegeprogramma.

De focus van deze kadernota is gericht op de specifieke voorstellen die we voor de diverse programma's willen doen. Het verbreed gemeentelijke rioleringsplan (vGRP) is niet benoemd. Dit is onlangs geactualiseerd maar beïnvloedt het financieel perspectief van deze kadernota niet.

2. Nadeel door wijzigingen van de Vpb en BBV financieel technisch oplossen

Het exploitatieresultaat wordt vanaf 2016 negatief beïnvloed door financieel-technische wijzigingen in de BBV-regelgeving. Dit betreft feitelijk de rente die we kunnen doorrekenen aan de grondexploitatie. Het meerjarenperspectief voor de grondexploitaties wordt daardoor beter. Tegelijkertijd gaat dit ten koste van ons jaarlijkse exploitatieresultaat.

Zoals aangekondigd in de raadsbrief van 25 februari 2016² over de veranderingen door de Vennootschapsbelasting (Vpb) en de BBV hebben wij u daarvoor in de Nota reserves en voorzieningen 2016 een voorstel gedaan. Het voorstel is om dit nadeel door een technische wijziging van de BBV op eenzelfde financieel technische wijze op te lossen, namelijk geen rente meer door te rekenen aan de reserves. We nemen dat als uitgangspunt voor deze kadernota:

Verwerking financieel technische effecten van de BBV en rente	2016	2017	2018	2019	2020
Minder rentedekking GREX	-900.000	-900.000	-900.000	-900.000	-900.000
Geen rente aan reserves	1.165.000	1.151.000	1.171.000	1.264.000	1.264.000
Verwerking financieel technische effecten van de BBV en rente	265.000	251.000	271.000	364.000	364.000

De lagere rentedekking is een inschatting gebaseerd op de tot nu toe bekende berichtgeving over de nieuwe wetgeving. We gaan uit dat we nog 1,8% mogen doorrekenen qua rente. Gezien onze vermogenspositie waarbij we per saldo geen leningen hebben, is het risico dat uiteindelijk in het geheel geen rente meer mag worden doorgerekend. In dat geval loopt het dekkingstekort op naar circa € 1,5 miljoen op jaarbasis. We maken dus een voorbehoud ten aanzien van de daadwerkelijke financiële gevolgen van alle BBV en Vpb wijzigingen.

De wijziging in de BBV legt ook een andere indeling van de programmabegroting op. Tot nu toe kennen we producten binnen de programma's die u als raad zelf mocht bepalen. De nieuwe BBV verplicht deze productindeling in de volgende programmabegroting te laten vervallen. In de programmabegroting 2017 gaan we werken met circa 50 verplichte taakvelden. Dit heeft geen effect op deze kadernota.

3. Beperkte meerjarige prijscompensatie

In de hiervoor genoemde raadsbrief van 25 februari hebben we voorgesteld om ook met betrekking tot de prijscompensatie het uitgangspunt te wijzigen, namelijk om de meerjarige prijscompensatie te corrigeren. Dit levert én een structureel voordeel op én meer inzicht op de feitelijke ontwikkeling van het exploitatieresultaat. De afname van het resultaat tussen 2016 en 2019 wordt feitelijk geheel veroorzaakt door de wijze waarop de prijscompensatie meerjarig is verwerkt.

² De raadsbrief van 25 februari 2016 wordt als bijlage bij deze kadernota meegezonden.

- Enerzijds houden we aan de kostenkant rekening met een jaarlijkse cumulatieve stijging van € 710.000. Dit bestaat uit:

○ 2% looncompensatie	€ 390.000
○ 0,8% prijscompensatie	€ 190.000
○ 1,7% compensatie subsidies	<u>€ 130.000</u>
	<u>€ 710.000</u>

- Anderzijds is de aanname dat deze kostenverhogingen jaarlijks worden gecompenseerd door hogere inkomsten met name door de loon- en prijscompensatie die via de Algemene Uitkering wordt ontvangen en de verhoging via de tarieven in leges en belastingen:
  - De Algemene Uitkering wordt zowel berekend op basis van zogenoemde lopende prijzen als constante prijzen. De Algemene Uitkering is gebaseerd op het zogenoemde “trap op – trap af”-principe. De stijging of daling van de normale rijksuitgaven compenseert het rijk ook via de Algemene Uitkering. Het rijk verwacht op basis van de eigen loon- en prijsstijging de komende jaren een compensatie van circa € 160.000 tot € 180.000 per jaar;
  - In de begroting is wel rekening gehouden met een stijging van de OZB van circa 1,4% per jaar. De andere leges- en belastinginkomsten zijn gelijk gehouden. Dit is circa € 130.000 per jaar cumulatief.

Per saldo houden we in de, vorig jaar vastgestelde begroting 2016-2019 rekening met een nadeel van € 400.000 cumulatief per jaar. Op basis van de huidige gedragslijn waarin een ruime marge voor de loon- en prijscompensatie wordt aangehouden, is alles oplosbaar zonder bestuurlijke discussie. Cumulatief legt dit een grote claim (in totaal € 1,6 miljoen in het vierde jaar) op de beschikbare totale exploitatie ruimte.

In principe kunnen we dit geheel corrigeren. Deze wijziging heeft ook een risico. Met name de ontwikkeling van de gemeentelijke CAO loopt niet parallel met de Rijks-CAO. De ontwikkeling van het gemeentefonds is gebaseerd op de Rijks-CAO. Als in een bepaald jaar er bijv. een hogere gemeentelijk CAO-loon wordt toegekend dan via de algemene uitkering wordt gecompenseerd, levert dat een tekort op in de dekking. De aanname is dat het over de jaren gemiddeld een gelijke tred zal houden. Het ene jaar zal wat dat betreft meevallen als de Rijks-CAO hoger is dan de gemeente CAO, het andere jaar zal tegenvallen.

Het voorstel is gezien dit risico, om op dit moment de helft van de huidige € 400.000 als voordeel te nemen en in de komende jaren te monitoren of en zo ja op welke wijze het restant nodig is om loon- en prijsinflatie die niet wordt gecompenseerd op te kunnen vangen. Blijkt over enkele jaren dat deze stelpost jaarlijks bij de jaarrekening kan vrijvallen, kan deze ook in begroting worden afgeeraamd.

In het volgende overzicht corrigeren we de loon- en prijscompensatie van zowel de kosten als de inkomsten zoals ze in de meerjarenbegroting 2016-2019 zijn opgenomen. Dan blijkt dat het resultaat zich vrijwel stabiel ontwikkelt:

Correctie prijscompensatie	2016	2017	2018	2019	2020
Correctie meerjarige prijscompensatie		710.000	1.420.000	2.130.000	2.130.000
Correctie prijscompensatie Algemene Uitkering		-158.000	-318.000	-507.000	-507.000
Correctie prijscompensatie OZB		-129.000	-266.000	-404.000	-404.000
Stelpost risico looncompensatie		-200.000	-400.000	-600.000	-800.000
Correctie prijscompensatie		223.000	436.000	619.000	419.000

Opmerking: de prijscompensatie voor 2020 is niet eerder doorgevoerd in de meerjarenbegroting. Vandaar dat dit dezelfde bedragen zijn als in de kolom 2019. De stelpost legt nu een claim op 2020 die 50% is van de claim die voorheen jaarlijks werd opgenomen.

4. Ruimte voor nieuw beleid

Zoals hiervoor aangegeven houden we onze focus op het reeds ingezette beleid. In hoofdstuk 2 van deze kadernota stellen we een aantal bijstellingen per programma voor:

Nieuw beleid	2016	2017	2018	2019	2020
Prog. 0 Raadsondersteuning					
Uitbreiding uren Griffie		-27.000	-27.000	-27.000	-27.000
Prog. 0 product Basisregistraties					
360 graden luchtfoto's		-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Prog. 0. Programmaplan Dienstverlening					
Kanaalregisseur Internet en Contentbeheer (0,8 fte)		-64.000	-64.000	-64.000	-64.000
Dekking kanaalregisseur uit bedrijfsvoering				64.000	64.000
Prog. 1 Openbare orde en veiligheid					
Coördinatie, aanpak PGA en HIC's (0,8 fte)		-64.000	-64.000	-64.000	-64.000
Coördinatie evenementen (0,4 fte)		-32.000	-32.000	-32.000	-32.000
Legesverhoging evenementen		16.000	16.000	16.000	16.000
Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019			-31.000	-31.000	
Prog. 2 Wegenbeheer					
Terreinafwerking De Noord - De Helling		-372.000			
Prog. 3 Economische ontwikkeling					
Actieplan Centrum Dronten		-20.000	-30.000	-750.000	
Flevo Funfields Belvetere toren		-31.000	-31.000	-30.000	-29.000
Flevo Funfields: initiatieven gebiedsontwikkeling		-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Flevo Funfields Kabelbaan		p.m.			
Inkomstenverhoging ter dekking gebiedsontwikkeling Flevo Funfields		p.m.			
Prog. 5 sportaccommodaties					
Kunstgrasveld Biddinghuizen		p.m.			
Prog. 6 Vluchtelingenwerk					
Opvang asielzoekers		p.m.			
Prog. 6 Algemeen Maatschappelijk Werk					
Waarborgen toegang van deze voorziening		-46.000	-46.000	-46.000	
Dekking binnen sociaal domein		46.000	46.000	46.000	
Prog.6 OBD					
Taakuitbreiding ivm Jeugdwet		p.m.			
Prog. 6 Peuterspeelzaal					
Uitstel bezuiniging		-30.000	-30.000		
Prog. 7 Omgevingsdienst Flevoland (OFGV)					
Intensiveren asbesttaken		p.m.			
Prog. 8 Ruimtelijke planvorming					
Omgevingswet		-30.000	-30.000		
Woonvisie		-30.000	-30.000		
Prog. 9 Bedrijfsvoering					
Personele kosten Sociaal Domein		p.m.			
Regiefunctionaris verbonden partijen (0,5 fte incid)		-40.000	-40.000		
Dronten promotie		p.m.			

Nieuw beleid	2016	2017	2018	2019	2020
Versterking HR-administratie (0,6 fte)		-48.000	-48.000	-48.000	-48.000
Versterking HR-advies (0,6 fte incid)		-48.000	-48.000		
ICT uitbreiding beheer (1 fte)		-80.000	-80.000	-80.000	-80.000
Dekking ICT vanuit ICT budget			30.000	30.000	30.000
Vrijval overhead, dekking HR/ICT		98.000	98.000	98.000	98.000
Treasury		p.m.			
Toename algemene uitkering					447.000
Nieuw beleid		-867.000	-506.000	-983.000	246.000

Er zijn enkele nieuwe investeringen voorgesteld:

- In programma 3 in 2017, € 400.000 in de Belvédèretoren met 50% co-financiering van de provincie als randvoorwaarde. De kapitaallasten zijn meegenomen in bovenstaand overzicht waarbij we rekening hebben gehouden met de co-financiering;
- in programma 5 is in 2020 een investering van € 275.000 van onderhoud van de Meerpaal in 2020 gepland. Dit betreft vervanging. De kapitaallasten worden gedekt uit vrijval van kapitaallasten, dus budgetneutraal en zijn dus niet meegenomen in bovenstaand overzicht.

In hoofdstuk 2 lichten we de ontwikkelingen uit dit bovenstaande overzicht per programma toe.

Bij het opnemen van nieuw beleid in deze kadernota is ook kritisch gekeken naar de planning om budgetoverhevelingen in de toekomst te voorkomen.

In principe kunnen we hier mee afronden. Om echter een goed beeld te geven van de structurele lasten stellen we in deze kadernota onderstaande beleidswijziging voor met betrekking tot de mutaties in reserves.

5. Geen tussentijdse wijzigingen ten laste of ten gunste van algemene reserve

Zoals eerder is aangegeven in de toelichting bij de begroting 2016-2019, de raadsbrief Vpb uit februari 2016 en de jaarrekening 2015 wordt het (in-)zicht in het resultaat sterk beïnvloed door de mutaties in reserves en in het bijzonder de tussentijdse onttrekkingen ten laste van de algemene reserve. Daarom is het belangrijk om meer inzicht te krijgen in het effect van mutaties in reserves op de financiële resultaten.

De jaarrekening 2015 maakt duidelijk dat het zicht op het exploitatieresultaat sterk wordt beïnvloed door alle mutaties in reserves. Bij de slotrapportage presenteren we een tekort. Vervolgens resteert een overschot van € 9 miljoen, waarvan € 5 miljoen wordt overgeheveld. Terwijl feitelijk blijkt dat per saldo het resultaat vóór reserves, namelijk € 3,8 miljoen, de feitelijke toe- of afname is van het eigen vermogen.

Eén van de belangrijke functies van reserves die zijn benoemd in de nota reserves en voorzieningen is de financiering van langjarige ontwikkelingen. Tegelijkertijd maakt de nota duidelijk dat de bestemmingsreserves feitelijk beperkt worden gebruikt om langjarige ontwikkelingen financieel te sturen. Een voorbeeld van een dergelijke significante meerjarige ontwikkeling die wordt gedekt uit de bestemmingsreserve is de bijdrage in de N23. Een specificatie van deze meerjarige ontwikkeling is in de bijlage van de incidentele baten en lasten opgenomen bij de programmabegroting 2016-2019.

De reserves gebruiken we met name om tussentijds ontwikkelingen te verwerken. Dat blijkt onder andere uit de grote omvang van en de hoeveelheid aan onttrekkingen en toevoegingen in de jaarrekening. Bestemmingsreserves zijn daarmee nog een belangrijk onderdeel van onze tussentijdse financiële sturing.

Een deel van de lasten, zoals in de begroting 2016 zijn verwerkt, zijn direct onttrokken uit de algemene reserve. Dit heeft alles te maken met de incidentele lasten in de begroting.

Wij stellen in deze kadernota voor om met betrekking tot reserves één uitgangspunt te wijzigen, namelijk om tussentijds géén mutaties in de algemene reserve door te voeren. Feitelijk is dekking uit de algemene reserve gewoon een tekort dat tussentijds niet zichtbaar blijft als het direct uit de algemene reserve wordt gehaald. In voorstellen geven we voortaan dus aan als (een deel van de) kosten ten laste van het exploitatieresultaat komen. Bij elk tussentijds raadsvoorstel wordt er dan de nieuwe stand van het verwachte exploitatieresultaat aangegeven.

Invloed van mutaties algemene reserve	2016	2017	2018	2019	2020
Verwijderen eerdere toevoeging en onttrekkingen algemene reserve:					
Correctie toevoeging alg. reserve	67.000				
Correctie onttrekkingen alg. reserve	-7.298.000	-828.000	-551.000	-130.000	0
Invloed van mutaties algemene reserve	-7.231.000	-828.000	-551.000	-130.000	0

Op basis hiervan kan een verloop van de algemene reserve worden gegeven.

Uitgangspunt is de stand 1 januari 2016 na verwerking van de mutaties die zijn aangegeven in de nota reserves en voorzieningen en de jaarrekening 2015 maar voor de onttrekking van de budgetoverheveling vanuit 2015. Die stand is € 54.052.000.

Verloop algemene reserve	2016	2017	2018	2019	2020
Stand 1 januari	54.052.000	48.381.000	48.080.000	48.470.000	48.565.000
Resultaat incl incid lasten	-5.671.000	-301.000	390.000	95.000	1.254.000
Eindstand 31 dec.	48.381.000	48.080.000	48.470.000	48.565.000	49.819.000

De algemene reserve zal dus per saldo afnemen met circa € 4,2 miljoen tussen begin 2016 en eind 2020.

6. Sturen op structureel resultaat en incidenteel afzonderlijk zichtbaar maken

Met bovenstaande aanpassing wordt zichtbaar dat 2016 een verwacht tekort heeft van € 5,7 miljoen, 2017 heeft een relatief beperkt verwacht tekort en voor 2018-2020 verwachten we een overschot. Deze verwachte resultaten gaan ten laste respectievelijk ten bate komen van de algemene reserve. Over de gehele periode is dus sprake van een verwachte afname van de algemene reserve van € 4,2 miljoen. Bij de jaarrekening 2015 is het resultaat van € 9,2 miljoen toegevoegd aan de Algemene reserve (waarvan € 1 mln aan de algemene reserve GREX).

Het eigen vermogen is ruim voldoende om deze eenmalige lasten te dragen. En voor de beoordeling van de kwaliteit van de begroting gaat het feitelijk om het structurele begrotingsresultaat.

Zo ontstaat bijvoorbeeld het tekort in 2016 door:

- de budgetoverheveling 2015 van € 5 miljoen. Deze kosten drukken op het resultaat van 2016;
- incidentele uitgaven die bij de programmabegroting 2016-2019 voor circa € 2,3 miljoen zijn gepland. Deze worden deze slechts deels (€ 411.000) gedekt uit bestemmingsreserves. Het restant komt grotendeels uit de algemene reserve. Dus ook deze incidentele uitgaven dragen daarmee feitelijk bij tot het incidentele tekort van 2016.

Hieronder is een inzicht gegeven van de incidentele lasten en de gedeeltelijke dekking uit bestemmingsreserves:

(In-)zicht incidentele uitgaven	2016	2017	2018	2019	2020
Budgetoverheveling	-5.007.000				
Overige incidentele lasten uit begroting 2016	-2.245.000	-979.000	-2.287.000	-130.000	
Dekking uit bestemmingsreserves	411.000	199.000	1.667.000		
Nieuwe incidentele lasten in deze kadernota		-570.000	-239.000	-781.000	
Verklaring incidentele uitgaven	-6.841.000	-1.350.000	-759.000	-911.000	0

Wat betreft de budgetoverhevelingen sturen we komend jaar expliciet op een betere planning en budgettering zodat er minder budgetten hoeven te worden overgeheveld.

Het structurele begrotingsresultaat (na mutaties in bestemmingsreserves) ontwikkelt zich als volgt:

(In-)zicht in structurele begrotingsresultaat	2016	2017	2018	2019	2020
Resultaat na reserves	-5.671.000	-301.000	390.000	95.000	1.254.000
Waarvan incidentele lasten	6.841.000	1.350.000	759.000	911.000	0
Structurele begrotingsresultaat	1.170.000	1.049.000	1.149.000	1.006.000	1.254.000

Per saldo is sprake van een meerjarig structureel sluitende begroting.

Op basis van het verwachte resultaat na reserves zal de algemene reserve per saldo afnemen met € 4,2 miljoen. De bestemmingsreserves zullen circa € 2,3 miljoen afnemen. Aangezien er voldoende liquide middelen zijn (saldo op de bank) om deze uitgaven te betalen en het rendement op het schatkistbankieren nihil is, houden we geen rekening met hogere rentekosten c.q. lagere rentebaten.

Voorstel tariefontwikkeling

De loon- en prijscompensatie in 2017 zullen we definitief doorvoeren in de begroting 2017-2020 op basis van de mei-/juni-circulaire. Vooralsnog gaan we er vanuit dat in 2017 de prijscompensatie doorzet op basis van 2016. Voor 2016 is dit naar verwachting 1% op basis van de Macro Economische Verkenningen 2016 (MEV 2016) van het Centraal Planbureau (CPB).

Voor de looncompensatie moeten we rekening houden met 0,4% op basis van de huidige CAO-afspraken tot 1 mei 2017. Deze bijstelling in gemeentelijke arbeidsvoorwaardenregeling gemeente Dronten is gebaseerd op de circulaire van 7 april 2016 (ECWGO/ U201600159).

Op basis van het huidige beleid en op basis van deze verwachtingen betekent dit dat we de tarieven in 2017 ten opzichte van 2016 met 0,7% (50% van 0,4% loonstijging en 50% van 1% prijsstijging) moeten verhogen.

Op basis van de tarieven 2016 en een stijging van de tarieven in 2017 met 0,7% is de ontwikkeling van de woonlasten als volgt weer te geven:

Belastingsoort	2013	2014	2015	2016	2017**
Afvalstoffenheffing	270,48	260,40	241,20	241,20	241,90
Rioolrechten	141,00	146,40	139,80	139,80	125,90
Onroerende zaakbelasting					
eigenaar woning 2013 (waarde € 200.000)	288,80				
eigenaar woning 2014 (waarde € 190.000)		297,92			
eigenaar woning 2015 (waarde € 178.000)			298,51		
eigenaar woning 2016 (waarde € 178.000)				296,55*	
eigenaar woning 2017 (waarde € 178.000)					298,63
Totaal lastendruk (zonder eigen woning)	411,48	406,80	381,00	381,00	368,79
Totaal lastendruk (met eigen woning)	700,28	704,72	679,51	677,55	677,42

*voor 2016 is een lager OZB-tarief vastgesteld. Er is voornamelijk uitgegaan van een gemiddeld gelijkblijvende WOZ-waarde.

** De tarieven voor 2017 moeten nog worden vastgesteld. Ook in dit jaar is uitgegaan van een gelijkblijvende gemiddelde WOZ-waarde. Ook deze gemiddelde waarde moet nog worden bepaald.

In de doorgaande lijn zoals ook in de kadernota 2016 is gevolgd, stellen we voornamelijk voor om bij de inkomensoverdrachten/ subsidies uit te gaan van de volgende trendmatige stijgingen:

- voor inkomensoverdrachten die verstrekt worden als subsidiecontract of als exploitatiebijdrage aan gesubsidieerde instellingen gelden dezelfde richtlijnen als voor de gemeentelijke organisatie. Op basis van een algemene loon- en prijsverhouding van 75-25 is een zogenaamd mix-percentage bepaald van 0,55%. Dit percentage wordt gebruikt voor het bepalen van de budgetten voor de programmabegroting 2017.
- voor de overige subsidieverstrekingen geldt dat ze jaarlijks worden aangepast gelijk aan de prijsstijging voor diensten en leveringen van derden. Voor de begroting 2017 is dit 1%.

Lijst mogelijke bezuinigingsmaatregelen

Bij deze kadernota treft u in bijlage 2 ter informatie de lijst van mogelijke bezuinigingsmaatregelen aan uit de kadernota 2015. Van deze lijst is toen besloten om deze maatregelen niet vast te stellen maar deze pas te behandelen op het moment dat dit financieel noodzakelijk is. Het financiële beeld van de kadernota 2017 is structureel sluitend waardoor er op dit moment geen noodzaak tot verdere bezuinigingen is.

Voor de begroting 2017 actualiseert het college deze lijst uit 2014, aangezien er afgelopen jaren op meerdere thema's ontwikkelingen zijn geweest.

Tot slot

We zijn deze aanbiedingsnota begonnen met een duidelijke beleidsinhoudelijke focus en een gezond financieel perspectief. Met deze aanscherping van onze begrotingsuitgangspunten verwachten wij dat we deze beleidsinhoudelijke focus nog verder kunnen verbeteren.

College van B&W
10 mei 2016

2. Toelichting per programma

Programma 0 Algemeen bestuur

Uitbreiding griffie (€ 27.000 structureel)

Met het vertrek van de huidige adjunct-griffier ontstaat een vacature op de griffie. De werkgeverscommissie heeft in overleg met de griffier gekozen voor een royalere invulling van de uren gezien het groeiend aantal activiteiten waarvoor de griffie verantwoordelijk is. Denk aan het vergroten van de betrokkenheid van inwoners bij de politiek, de organisatie daarvan, de grotere inzet van de website als communicatie- middel tussen raad en inwoners, de verdere digitalisering van de informatiestromen en het grotere beroep op de griffie voor politieke advisering aan fracties en individuele raadsleden.

360 graden foto's (€ 15.000 aanvullend structureel)

Elk jaar worden door de gemeente Dronten luchtfoto's genomen. Deze luchtfoto's zijn belangrijk voor de ondersteuning van werkprocessen en de actualisatie van basisregistraties zoals de BGT en de BAG. De ontwikkeling rondom digitale mogelijkheden van luchtfoto's gaat snel. Het is wenselijk om ook 360 graden foto's in te winnen, omdat het daarmee mogelijk wordt om vanuit perspectief ook achter woningen te kijken. De jaarlijkse meerkosten bedragen € 15.000.

Programma verbetering Dienstverlening: Kanaalregisseur Internet (0,8 fte, € 64.000 structureel met dekking vanaf 2019)

Inleiding

Eenvoudige producten en diensten worden steeds meer digitaal afgenomen en daarmee vindt dienstverlening in toenemende mate via het web plaats. Zo neemt de website als klantcontact-kanaal een steeds belangrijkere plaats in binnen de lokale overheid en daarmee ook binnen de gemeente Dronten. Het is ons uitgangspunt - zoals staat verwoord in het programmaplan 'Verbetering dienstverlening' - dat onze dienstverlening bij voorkeur en waar mogelijk digitaal verloopt.

Ook groeit de wens aan interactie tussen de samenleving en de lokale overheid in snel tempo en is het verwachtingspatroon vanuit de samenleving dat de gemeente snel en adequaat reageert. Sociale media spelen daarin als online-klantcontact kanaal een belangrijke rol. We zullen steeds vaker op continue basis moeten reageren op signalen uit onze omgeving en dienen daar ook steeds actiever sturing aan te geven.

Al deze werkzaamheden worden toegevoegd aan het bestaande takenpakket, waarbij de snelheid van interactie toeneemt. Het gebruik van digitale media door de samenleving betreft hierbij niet het gebruiken van een kanaal *in plaats van* andere kanalen, maar juist *een intensivering* van het gebruik van online communicatiekanalen zoals website en sociale media, waaraan in de toekomst chat-functionaliteiten kunnen worden toegevoegd. De door de raad aanvaarde motie uit december 2014 geeft de urgentie weer om nader invulling aan deze rol te geven. Iedereen kan tegenwoordig tijd- en plaats onafhankelijk communiceren met de gehele wereld en dus ook met de overheid en maakt daar ook gebruik van.

Ook de rijksoverheid stelt steeds verdergaande eisen. Zowel ten aanzien van de via internet beschikbare dienstverlening (in de visiebrief van minister Plasterk wordt verplicht gesteld dat bedrijven en burgers zaken die ze met de overheid doen - zoals het aanvragen van een vergunning - digitaal kunnen

afhandelen in 2017) als ten aanzien van beveiliging. Daarbij stelt de DigiD audit steeds meer eisen aan de beveiliging en het beheer van de website en de continue monitoring daarvan.

Een belangrijke nieuwe taak vormt ook de dagelijkse monitoring van communicatie op de digitale media over en door de Dronter samenleving. Zowel regulier dagelijks nieuws als in geval van een crisis. In dit laatste geval – wanneer zich een calamiteit voordoet – is het essentieel dat we via alle media-kanalen snel en eenduidig communiceren, al naar gelang het crisisteam dit van ons verwacht. Dit is onmisbaar in de politiek bestuurlijke context van een gemeente.

Tijdens de implementatie van de nieuwe website, de implementatie van het nieuwe zaakstelsel én door vernieuwde wet- en regelgeving blijkt pas recentelijk dat er een nieuwe rol vereist is, die in eerste instantie vanuit het programma Dienstverlening wordt ingevuld, om later structureel in de lijnorganisatie te worden ingebed.

Werkzaamheden

Op dit moment is de gemeente Dronten niet voldoende toegerust om aan deze toegenomen eisen vanuit de rijksoverheid en de samenleving te voldoen. De beoogde kanaalregisseur zal werkzaamheden verrichten zoals het coördineren van content beheer en de web redactie van internet & intranet, het zaakstelsel en het raadsinformatiesysteem; het adviseren en ontwikkelen van beleid over digitale dienstverlening; de coördinatie en inzet van overige sociale netwerksites en functionaliteiten zoals Twitter en Facebook en chat-functionaliteiten.

Ook zal hij/zij verantwoordelijk zijn voor het blijven voldoen aan de Web richtlijnen en DigiD audit en zorg dragen voor doorontwikkeling daarvan. Hiertoe zal hij/zij bezoekersgegevens meten en analyseren ('mediamonitoring'), op basis waarvan direct ook managementinformatie voor de lijnorganisatie kan worden gegenereerd. De kanaalregisseur vormt ook de verbinding tussen de afdeling Communicatie, het Klant Contact Center (KCC) en de rest van de organisatie, omdat communicatie niet meer iets is van één afdeling, maar een vaardigheid die iedereen in de organisatie dient te bezitten en benutten.

Risico's indien geen kanaalregisseur wordt aangesteld

Wanneer er geen kanaalregisseur met bovengenoemde taken als 'spin in het web' én voor het inhoudelijk uitvoeren van de werkzaamheden wordt aangesteld, doen zich een groot aantal in omvang en zwaarte variërende risico's voor. Waaronder het niet voldoen aan vanuit de centrale overheid gestelde richtlijnen en daarmee niet kunnen doorstaan van de DigiD audit. Met als gevolg dat de website wordt afgesloten en er daarmee geen producten en diensten via de website kunnen worden afgenomen. De risico's van het niet op orde hebben van de beveiliging van de website en andere internet kanalen, spreken voor zich.

Het imago-risico wat zich voordoet en de mogelijke verwarring, respectievelijk klachten uit de samenleving die ontstaan, wanneer via verschillende kanalen verschillende boodschappen worden verspreid, is niet in geld te vangen.

Vanuit efficiency overwegingen is daarnaast inzicht en overzicht vereist, wat waar gebeurt. De dagelijkse regie op onderhoud en beheer website en andere digitale media, voorkomt verouderde danwel foutieve informatie op de verschillende media kanalen.

Verder is zonder kanaalregisseur geen goede webcare (= beantwoorden klantvragen via digitale kanalen, website, sociale media en in de toekomst What's App) mogelijk en is er geen tijd en ruimte om te zorgen voor analyse en rapportages van website gebruik. Lees: geen mogelijkheid om te leren van het bezoek en gebruik van online kanaal om de dienstverlening te verbeteren.

Middelen voor 2 jaar met dekking vanaf 2019

Deze nieuwe werkzaamheden ontstaan vanuit het programma Dienstverlening en raken de hele organisatie. Met als 'kernafdelingen' het KCC en team Communicatie. De werkzaamheden dienen na afronding van het programma Dienstverlening te zijn geborgd in de lijnorganisatie. We voorzien dat de verdere uitrol van het programma Dienstverlening elders in de organisatie tot besparing van fte zal gaan leiden, waardoor per saldo niet van formatie uitbreiding sprake hoeft te zijn. Daarom worden alleen middelen voor de jaren 2017 en 2018 aangevraagd.

Programma 1 Openbare orde en veiligheid

Coördinatie veiligheid (0,8 fte € 64.000 structureel)

In het veiligheidsveld volgen de ontwikkelingen elkaar snel op. Naast de toenemende aandacht voor het onderwerp radicalisering, zien we een verharding en professionalisering op het gebied van georganiseerde criminaliteit en een vergroting van de regierol van de gemeente op verschillende gebieden. Binnen de huidige bezetting is het niet mogelijk om de extra taken met dezelfde effectiviteit uit te voeren. Door de urgentie van de meeste taken en het motto uit het IVB 2016-2019 "Veiligheid vóórop!" is het geen optie om taken niet uit te voeren. Dit betekent echter wel een aanzienlijke belasting voor de huidige medewerkers. Voor het adequaat kunnen voldoen aan de veiligheidsproblemen voorzien wij behoefte aan een structurele uitbreiding van de formatie voor het veiligheidsveld van 0,8 fte.

Extra uitbreiding capaciteit

Georganiseerde criminaliteit: Binnen de huidige tijdelijke uitbreiding van de formatie met 0,5 fte is het Damoclesbeleid ingevoerd en is het Bibob-beleid verder ontwikkeld. In de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit staan we hiermee aan het begin. Het is zaak nu waar mogelijk door te pakken. Belangrijk is op de reeds ingeslagen en succesvolle weg verder te gaan. Naast het toepassen van bestaande en bewezen methoden moet ruimte zijn om na te denken over nieuwe mogelijkheden met name op het gebied van illegale prostitutie, mensenhandel, illegale kamerbemiddelingsbureaus en ondermijning. Ook de agrarische sector lijkt steeds meer een doelwit te worden voor criminele activiteiten. Daarbij komt dat de verhoogde aandacht voor dit thema de bewustwording hieromtrent vergroot en ons eerder en vaker signalen van misstanden zullen bereiken. Dit betekent een vergroting van de huidige "workload". Ook de operationalisatie en verdere implementatie van het Digitaal Opkoperregister (DOR) zal naar verwachting de eerstkomende jaren extra capaciteit vergen.

Radicalisering: De intensieve aandacht die we vanuit de gemeente aan dit thema geven plus de aanpak van het multidisciplinair casuoverleg radicalisering zijn zo succesvol dat sprake is van steeds vroegere signalering van mogelijke problemen. Cruciaal in dit proces is een precieze en zorgvuldige duiding van deze signalen. Dit vergt tijd en doet een flink beroep op de huidige capaciteit.

Persoonsgebonden aanpak (PGA): De verantwoordelijkheid voor een persoonsgebonden aanpak ligt bij de gemeente. Dit betekent een verzwaring van de taken en een verhoging van het aantal (intensief) te behandelen casussen. Naast de Top X zaken moeten ook de veelplegers en de stelselmatige daders van een PGA worden voorzien.

High Impact Crimes (HIC's): Deze vormen van criminaliteit hebben een dusdanige impact op de directe leefomgeving van mensen dat het belangrijk is en blijft hieraan met voorrang aandacht te besteden. Het voorkomen van woninginbraken door het intensiveren van het gebruik van het Politie Keurmerk Veilig Wonen en het bedenken en toepassen van nieuwe methoden tegen woninginbraken vergen capaciteit. Niet zozeer de reguliere werkzaamheden c.q. methoden, maar het draaien van een pilot of het brainstormen vergen tijd. Om de criminelen van repliek te kunnen dienen, is deze tijd hard nodig. De aanpak van radicalisering, PGA en HIC's in deze vorm vraagt een extra capaciteit van 0,3 fte.

Coördinatie evenementen (0,4 fte € 32.000 met deels dekking via legesverhoging)

Jaarlijks vinden in Nederland duizenden publieksevenementen met grote aantallen bezoekers plaats. Deze evenementen gaan gepaard met de nodige risico's. De Inspectie Veiligheid en Justitie en de Inspectie voor de Gezondheidszorg vinden het belangrijk dat deze risico's voorafgaand aan het evenement zoveel mogelijk worden teruggebracht. Deze inspecties stellen na onderzoek in 2015 dat nog steeds substantiële verbeteringen mogelijk en noodzakelijk zijn. Zij constateren verder dat de beoordeling van de risico's van evenementen bij veel gemeenten onvoldoende is.

Tot slot bevelen deze inspecties de gemeenten aan om op deze punten meer hun regierol te nemen en meer werk te maken van het terugbrengen van de risico's.

Ook in de gemeente Dronten wordt jaarlijks een groot aantal evenementen georganiseerd. Deze variëren van straatfeesten tot grootschalige evenementen die landelijk en zelfs internationale allure hebben. Om de noodzakelijke professionalisering van het vergunningverleningsproces te realiseren, is steeds meer aandacht voor de risicoanalyses nodig. De risicoanalyses worden gezamenlijk met onder andere de politie, brandweer, GHOR en de omgevingsdienst uitgevoerd. De daaruit voortvloeiende multidisciplinaire adviezen moeten verwerkt worden in het vergunningverleningsproces. Ook vragen de inspectie, de hulpverlenende instanties en de (professionele) evenementenorganisaties steeds meer om adequate regievoering van de gemeente dan voorheen.

Een feit is dat zo'n 90% van de evenementenvergunningen aangevraagd worden door organisaties die door goedwillende vrijwilligers worden geleid. Deze vrijwilligers beschikken doorgaans amper over evenement gerelateerde kennis en onder de vrijwilligers is het verloop groot. Dat brengt veiligheidsrisico's en overlastsituaties met zich mee en om dat te beheersen, is meer regie nodig. De aanvrager wordt beter geïnformeerd waar een aanvraag aan moet voldoen en waarom, waarna het proces begeleid wordt (in samenwerking met politie, brandweer en GHOR). Op deze wijze wordt de kwaliteit en veiligheid van alle evenementen geborgd en zijn de vergunningen juridisch voldoende onderbouwd. Een en ander vraagt echter 0,4 fte extra capaciteit en verdere professionalisering van de medewerkers in onze organisatie.

Ons voorstel is dat door verhoging van de leges de extra kosten voor de coördinatie op veiligheid van de evenementen deels kan worden gedekt. De leges op evenementen zijn niet kostendekkend maar een volledige doorbelasting via de leges zou een verdubbeling van de huidige tarieven betekenen. Op dit moment kiezen we voor 50% doorbelasting. Mogelijk hoeft dit niet alleen via tariefsverhoging. De huidige begrote opbrengsten zijn € 25.000. In 2015 is € 36.000 gerealiseerd. Bij de begroting zal een inschatting worden gegeven wat de mogelijkheden zijn om deze extra beoogde inkomsten structureel te genereren.

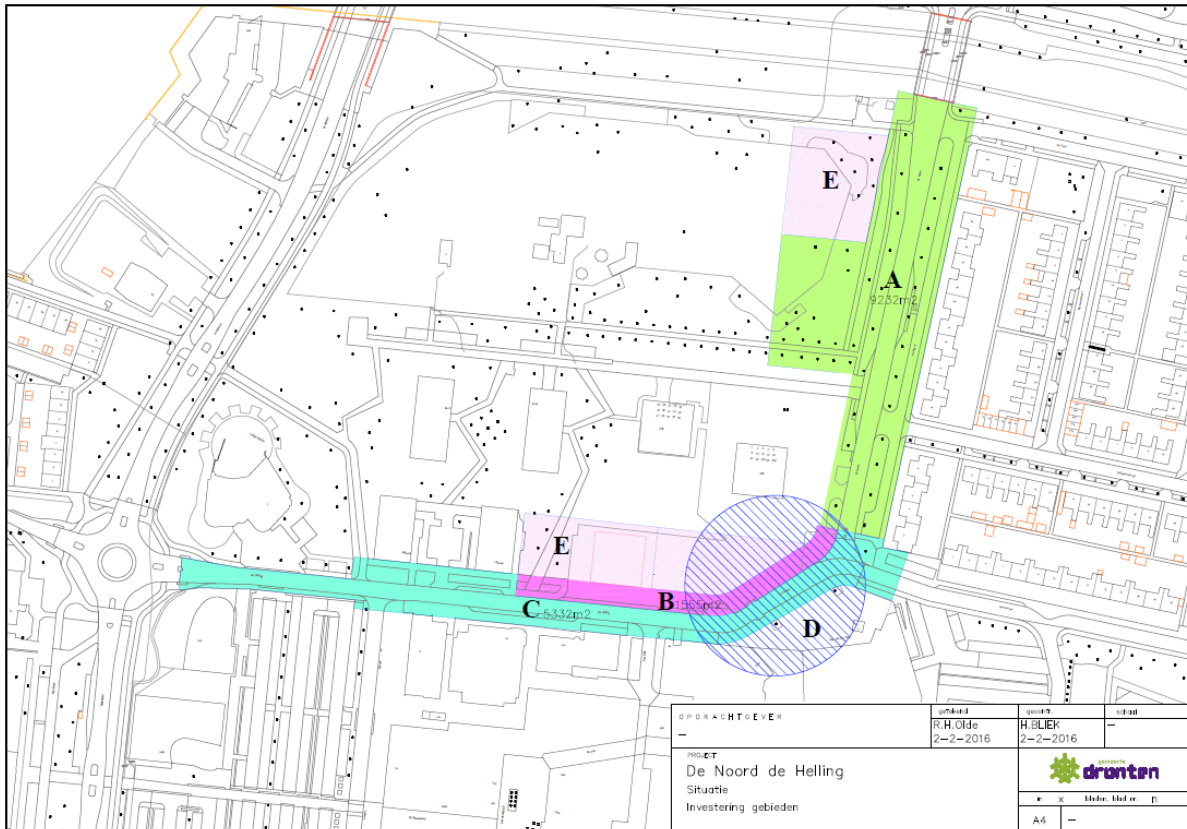
Integraal Veiligheidsbeleid (IVB) 2016-2019 (2 jaar € 31.000 incidenteel per jaar)

Voor het realiseren van projecten in het kader van integrale veiligheid is vanuit het IVB 2012-2015 het werkbudget structureel doorgevoerd. Dit werkbudget kan grotendeels als dekking gelden voor het IVB 2016-2019. Aanvullend is in de kadernota 2016 nog voor de implementatie van een viertal thema's (Burgernet, woninginbraken, georganiseerde criminaliteit en radicalisering) incidenteel geld beschikbaar gesteld. De verwachting is dat deze thema's na genoemde perioden niet ophouden te bestaan, waardoor aansluitend een budget benodigd is voor het beheersbaar houden van deze thema's. Dit bedrag is lager dan in de implementatiefase. Om de ambities in het IVB 2016-2019 waar te kunnen maken, is zowel voor 2018 en 2019 een aanvullend budget van € 31.000 nodig.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Terreinafwerking De Noord – De Helling (€ 371.500 aanvullend incidenteel)

Als laatste onderdeel van de afronding van het centrum moeten De Helling en De Noord nog worden afgewerkt. Er is hiermee gewacht omdat de ontwikkeling in het parkgebied qua bouwactiviteiten nog niet is afgerond. De verwachting is dat we in 2017-2018 kunnen starten met de terreinafwerking van De Noord en De Helling. Hieronder is het gebied weergegeven:

Het her in te richten gebied bedraagt een oppervlakte van 16.200 m². De ervaring leert dat de kosten van een dergelijke herinrichting ongeveer € 67,50 per m² bedragen (voorbereiding en uitvoering). Voor dit gebied zal dit een totaalkostenbeeld opleveren van afgerond € 1.093.500.

Binnen de bestaande begroting is de volgende dekking aanwezig:

Dekking	Bedrag
Bijdrage fonds wegen:	412.000
Bijdrage fonds riolering:	50.000
Parkeervisie: (resterend uit parkeervisie na Steenberg)	230.000
GREX Heuvelpark:	75.000
Totaal beschikbaar:	722.000
Raming herinrichting	1.093.500
Tekort	371.500

Programma 3 Economische zaken

Actieplan Centrum- Walvisstraat (€ 30.000 incidenteel voor onderzoekskosten in 2017 en 2018, realisatie Walvisstraat € 750.000 eenmalig in 2019)

In 2014 is gestart met het programma Actieplan Centrum. In nauwe samenwerking met de ondernemers, de Meerpaal en de vastgoedeigenaren wordt gewerkt aan het vitaal en aantrekkelijk houden van het centrum van Dronten. In de huidige (meerjaren)begroting is voor 2016 en 2017 € 10.000 opgenomen om het programma Actieplan Centrum voort te zetten.

Er zijn drie thema's in het programma Actieplan Centrum::

1. Slagkracht en samenwerking verbeteren.
De samenwerking is gestart in 2014 en in 2015 is het ondernemersfonds ingesteld. In 2016 moet dit zijn effect gaan krijgen in de versterking van activiteiten, evenementen en marketing.
2. De ruimtelijke beleving, functionaliteit en veiligheid verbeteren door fysieke ingrepen.
In 2015 heeft besluitvorming plaats gevonden om het plein De Rede aan te gaan passen. In 2016 /2017 worden de aanpassingen aan het plein gerealiseerd, parkeer locatie Steenberg uitgeoerd, public Wifi gerealiseerd. De herinrichting van de Helling en de Noord passend bij de functie van het centrum wordt voorbereid (zie kadernota onder programma 2).
De herinrichting van de Walvisstraat is vooralsnog de laatste voorziene grote fysieke ingreep. Hiervoor is nog geen geld in de meerjarenbegroting opgenomen. Het plan moet nog worden uitgewerkt. De voorbereiding en realisering wordt voorzien voor 2019. Verwachte kosten € 750.000.
3. Als gemeente hechten we belang aan een vitaal en goed functionerend centrum.
Het beleidsinstrumentarium op orde houden met het doen van onderzoeken en proceskosten is niet mogelijk met het beschikbare budget van € 10.000 in 2017. Voorgesteld wordt om dit te verhogen naar € 30.000 voor 2017 en 2018 voor de kosten van het koopstromenonderzoek Oost Nederland, passantentellingen, congressen en een Wi-Fi-applicatie.

Flevo Funfields: BELVÉDÈRETOREN (investering 2017 € 800.000, waarvan co-financiering provincie € 400.000. Jaarlijkse kapitaallasten € 30.000)

Gedacht wordt om in het gebied Flevo Funfields (voorheen Oostkant) op diverse plekken pleisterplaatsen in te richten in een herkenbare stijl zodat het gebied beter beleefbaar wordt. Deze plekken bieden de toerist/recreant een uitkijkpunt, informatie, een rustplaats en een doel om naar toe te bewegen. Een ontwerp voor een iconische pleisterplaats is de Belvédèretoren.

Dit uitzichtpunt zal buitendijks in het Veluwemeer aan de Harderdijk worden gebouwd. De toren zal op de grens van het open landschap en een bosvak komen te staan. Voor het ontwerp zijn een aantal uitgangspunten opgesteld:

- Het is een kunstwerk op zich;
- Buitendijks gebouwd;
- Deels boven het water zwevend;
- Doelgroep: fietsers, auto's en boten;
- Een toren (hoog);
- Een aanlegplek en steiger.

De toren is bedoeld voor een kort verblijf. Mensen hebben er een mooi uitzicht en kunnen rusten. Daarnaast kunnen mensen omhoog klimmen om het gebied nog meer te kunnen ontdekken. Bezoekers worden verleid en nieuwsgierig gemaakt om de rest van het gebied te gaan bekijken.

Naast de toren, moeten er nog meer elementen bij deze pleisterplaats komen. Zo zal er een parkeerplaats inclusief toegangsweg naar de toren worden aangelegd. Hierdoor zal de huidige weg verlegd moeten worden naar de voet van de dijk. Ook zullen er zitbanken, prullenbakken, een informatiezuil, fietsenrekken en een observatiekijker worden geplaatst.

Totale kosten van deze toren ramen we in 2017 op € 750.000 exclusief voorbereidingskosten, voorlopig te ramen op € 50.000. We gaan uit van financiering door de provincie in het kader van de landschapskunstwerken. Ingezet wordt op een bijdrage van de provincie van 50%, zijnde € 400.000 welke randvoorwaardelijk is voor de realisatie.

Flevo Funfields: initiatieven gebiedsontwikkeling (€ 50.000 structureel)

Flevo Funfields is volop in ontwikkeling de afgelopen jaren. Naast de vele al lopende projecten worden ook de initiatieven voor bijvoorbeeld uitbreiding van bestaande ondernemingen als initiatieven voor nieuw vestiging gefaciliteerd. Daarnaast wordt er samen met ondernemers nagedacht en gewerkt aan nieuwe knooppunten in Flevo Funfields waarbij duurzame verbindingen en samenwerkingsverbanden kunnen ontstaan die tot meerwaarde en een economische impuls kunnen leiden.

Ondanks dat onze rol bij deze gebiedsontwikkeling met name faciliterend is, is gebleken dat de vorm van cofinanciering in de afgelopen jaren succesvol is geweest. Een voorbeeld van een succesvol initiatief die wij met behulp van een eenmalige bijdrage ondersteund hebben is de initiatiefgroep van het Torenbosje en het evenement Flevo Funfields. Zij creëren door hun inzet, bijdrage en samenwerking met andere partijen meerwaarde voor het gebied. Dit soort initiatieven willen wij ook in de toekomst verder stimuleren. Om die reden stellen we voor dit te continueren en ook een bijdrage hiervoor beschikbaar te stellen in de komende jaren. De inzet van deze gelden stimuleert ondernemers en initiatiefgroepen in het gebied, waarbij deze partijen overigens zelf ook altijd een substantiële bijdrage leveren.

De structurele kosten hiervoor ramen we op € 50.000 per jaar.

Flevo Funfields: Kabelbaan (p.m.)

De afgelopen periode is gezocht naar een mogelijk icoon voor het gebied van Flevo Funfields. Een icoon dat het gebied op de kaart zet en toeristen trekt.

Een kabelbaanverbinding over het Veluwemeer tussen Dronten en Nunspeet dat het gebied een sterkere identiteit biedt en meer verbondenheid te geeft tussen de Flevolandse en Veluwe kanten van het Veluwemeer. Een verbinding van waaruit je kunt zien wat de kracht is van beide regio's, waarvan je kunt zien dat beide regio's complementair van elkaar zijn en dit ook zo kunt ervaren.

Een verbinding die je een prachtig uitzicht biedt over de beide gebieden, over de prachtige natuur en over het water dat deze beide gebieden tot dusver uit elkaar heeft gehouden: een kabelbaan.

De kabelbaan is al van verre te zien en zal daardoor een icoon worden voor het gebied. De kabelbaan over een waterverbinding is een unicum in Nederland en levert het gebied bekendheid op. Het wordt in de toekomst geassocieerd met het gebied en zal als 'eyecatcher' voor het gebied gaan werken.

Een kostenraming is nog niet beschikbaar.

Dekking van initiatieven Flevo Funfields (p.m.)

Als beleidsuitgangspunt stellen we voor om te bepalen dat op termijn de hiervoor genoemde investeringen en kosten structureel worden terugverdiend. Op welke termijn en op welke wijze werken we in de begroting verder uit.

Programma 4 Onderwijs

Er zijn geen nieuwe beleidsvoorstellen voor dit programma.

Programma 5 Cultuur, recreatie en welzijn

Vervangingsinvesteringen Meerpaal (Investering in 2020 € 275.000. Geen verhoging kapitaallasten)

In december 2015 heeft college een akkoord bereikt met de Meerpaal over de vervangingsinvesteringen voor gebouw en niet gebouw gebonden vervangingen (15 december 2015 B15.001692). De raad is hiervan per brief op de hoogte gebracht (2 februari U16.000622/MO/KE)

Daarmee kwam een einde aan een jarenlange discussie.

Eén van de afspraken is dat de Meerpaal de niet gebouw gebonden vervangingen financiert en de gemeente vanaf 2020 binnen de budgettaire mogelijkheden de gebouw gebonden vervangingen. De gemeentelijke lasten voor de gebouw gebonden vervangingen worden vanaf 2020 gedekt uit de financiële vrijval. Hiervoor is jaarlijks € 25.000 beschikbaar. Dit bedrag valt jaarlijks vrij uit de rentelasten over het gebouw (in 2020 is dat € 25.000, in 2012 is dit € 50.000 etc.)

In 2020 moet de gemeente € 275.000 investeren op basis van het MOP. Dan is de voorziening nog niet gevormd. Deze investeringen kunnen worden geactiveerd en de afschrijving en rentelasten kunnen uit de vrijval worden gedekt.

Vervolgens kan vanaf 2021 vanuit de vrijval van de rente, de voorziening wel worden opgebouwd. In 4 jaar tijd (2012- 2025) ontstaat een voorziening van in totaal € 375.000. in 2025 moet de eerstvolgende investering worden gedaan van € 203.000. Die kan dan volledig uit de voorziening worden gedekt.

Toekomst zwembaden

Het resultaat van het onderzoek verricht naar de nieuwbouw van een kleinere variant van overdekt zwembad Overboord in Dronten is afgerond. Bij het onderzoek is een afvaardiging van gebruikers nauw betrokken geweest. In de kleinere variant is rekening gehouden met de huidige functionaliteiten en faciliteiten van de verenigingen die gebruik maken van het huidige Overboord. De locatiekeuze is inmiddels bekend: de achterzijde van het bestaande zwembad biedt als locatie de beste voorwaarden voor realisatie van een nieuw zwembad.

Nadat in de zomer van 2016 besluitvorming rondom het programma van eisen, de investeringsraming (inclusief apart aangegeven de wensen en beleidsuitgangspunten) , een aanbestedingsadvies en de planning heeft plaatsgevonden worden voorbereidingen getroffen voor de aanbestedingsprocedure welke in 2017 in gang wordt gezet. Vervolgens kunnen de voorbereidingen van de bouw eind 2017 van start gaan.

Met zowel dorpsbelangen Swifterbant als Biddinghuizen is het gesprek aangegaan over mogelijke burgerparticipatie met betrekking tot de buitenzwembaden. Verwacht wordt dat in de loop van 2017 meer bekend is over de mogelijkheden rondom burgerparticipatie.

MFG Biddinghuizen

De raad heeft in november 2015 de financiële kaders voor de realisatie van het MFG2 te Biddinghuizen vastgesteld. In 2016 vindt de planvoorbereiding plaats. Volgens de huidige planning is in het 1^e kwartaal van 2017 de ondertekening van een realisatieovereenkomst voorzien, waarna de uitvoering en realisatie van het project in 2017 kan gaan plaatsvinden. Hiervoor volgt nog een concreet voorstel in de raad met de besteding van financiële middelen van het project.

MFG Swifterbant

Ten tijde van het schrijven van deze kadernota is er voor de realisatie en exploitatie van de 30 sociale huurwoningen nog geen passende oplossing gevonden. De zoektocht naar een partij die de sociale huurwoningen in het multifunctionele gebied Swifterbant wil ontwikkelen heeft nog geen oplossing opgeleverd. Op 12 april 2016 heeft college daarom besloten de 30 sociale huurwoningen in het geplande multifunctionele gebied zelf te (laten) bouwen en te (laten) exploiteren. Met deze oplossing zal het jaar 2017 vooral in het teken staan van de voorbereidingen voor de realisatie en de afronding van de planologische procedure zoals die naar verwachting in de tweede helft van 2016 zal zijn opgestart.

Kunstgrasveld BAS Biddinghuizen (p.m.)

Door het bestuur van de voetbalvereniging BAS is verzocht tot aanleg van kunstgras op hun hoofdveld. De KNVB-norm geeft aan dat het aantal velden dat BAS nu tot haar beschikking heeft toereikend is. Echter de kwaliteit van het trainingsveld laat te wensen over bij slechte weersomstandigheden in combinatie met intensief gebruik. Door de aanleg van kunstgras worden dergelijke problemen voorkomen. Ook wordt er richting bestuur, spelers en trainers meer zekerheid gegeven omtrent de mogelijkheid tot het beoefenen van voetbal door de aanleg van een kunstgrasveld. BAS ervaart dat presteren op hun niveau steeds lastiger wordt omdat andere verenigingen in competities wel beschikken over kunstgras.

Op basis van huidige beleid faciliteren we verenigingen met kunstgrasvelden als dit budgetneutraal mogelijk is. Dit is niet mogelijk voor BAS. Dit vraagt een investering van € 360.000 met een eigen bijdrage € 60.000. Mocht de raad dit verzoek toekennen dan wordt de exploitatie jaarlijks belast met € 29.000 kapitaallasten en € 4.000 onderhoud. Het bijkomend beleidsrisico is dat dit een precedentwerking heeft waarbij andere verenigingen vergelijkbare verzoeken kunnen gaan doen.

Programma 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijk werk

(Verhoogde) Asielinstroom (p.m.)

De verhoogde asielinstroom is een belangrijk nationaal thema dat ook direct zijn doorwerking heeft op de gemeente Dronten. Met een bestaand AZC en de invulling van de taakstelling huisvesting statushouders heeft dit vraagstuk een directe invloed op de gemeente en haar organisatie. Naast de tijdelijke uitbreiding van het huidige AZC met 300 plekken vertaald de gemeente haar extra verantwoordelijkheden in het realiseren en uitvoeren van de raadsnotie betreffende een extra inspanning van de gemeente voor huisvesting van maximaal 500 asielzoekers in een nevenvestiging voor maximaal 5 jaar. Aan de medewerking voor extra opvang is de voorwaarde gesteld dat dit voor de gemeente Dronten geen extra kosten met zich meebrengt.

Ook wordt er actief invulling gezocht voor de verhoogde taakstelling huisvesting statushouders. Deze inspanningen raken ook andere programma's zoals onderwijs, zorg en participatie. Een voorbeeld van de relaties met andere programma's vormt de pilot "brede aanpak statushouders". Dit als een uitwerking van de door de raad vastgestelde beleidsnotitie "gelijke kansen in Dronten", waarin een brede aanpak gericht op activering wordt voorgesteld. Maatschappelijke participatie en begeleiding naar werk staan voorop in de aanpak in deze pilot. Na een evaluatie van deze trajecten kan besloten worden de aanpak te continueren, hiervoor zullen dan wel middelen ter beschikking moeten worden gesteld.

Het vraagstuk rond de asielinstroom en statushouders is nog sterk in beweging (bestuursakkoord Rijk-VNG) en onduidelijk is met welke precieze financiële consequenties rekening moet worden gehouden. Wel mogen we verwachten dat het Rijk haar verantwoordelijkheid neemt en een extra financiële bijdrage hieraan zal leveren.

De extra gemeentelijke inzet en eventuele financiële gevolgen worden in beeld gebracht (programma overstijgend). Daarbij speelt o.a. het volgende:

- de huisvestingstaakstelling zal voor 2017 toenemen.
- Aan de opvang van de eerste 300 in 2014 en eventueel de volgende 300 in 2016 zijn voorwaarden aan het COA geformuleerd dat extra kosten worden gecompenseerd (veiligheid, gezondheidszorg, onderwijs, etc).
- We verwachten m.n. een kosten toename bij de maatschappelijke begeleiding en participatie van de statushouders. Op dit moment is nog onduidelijk of de toegezegde € 2.300 per volwassen statushouder ook inderdaad gaat afkomen.
- In 2015 ontvingen we € 1.000 per volwassen statushouder vanuit het Rijk. Dit bedrag werd overgemaakt aan vluchtelingenwerk, daarnaast ontving vluchtelingenwerk ook € 35.000 voor de verdere maatschappelijke begeleiding van deze statushouders via de toegekende gemeentelijke subsidie.
- Op 28 april is naar buiten gekomen dat het rijk € 500 miljoen beschikbaar stelt voor integratie, participatie en onderwijs.

Een volledige concrete financiële vertaling op dit thema voor 2017 is op dit moment nog niet te maken. In komende maanden zullen we een overzicht van kosten/ baten opstellen. De financiële consequenties zijn nu op PM gezet. Het streven is om bij de programmabegroting voor 2017 de financiële gegevens alsnog aan te geven.

Algemeen maatschappelijk werk (AMW) (3 jaar, €46.000 incidenteel per jaar met dekking binnen sociaal domein)

De gemeente Dronten verleent subsidie aan MDF voor de uitvoering van het algemeen maatschappelijk werk (AMW). In 2014 is een bezuiniging doorgevoerd op de bedrijfsvoering van het AMW van € 75.000 (1,3 fte). Deze bezuiniging staat op gespannen voet met de huidige ontwikkeling betreffende een toename van de vraag naar ondersteuning via het maatschappelijk werk. In 2015 is er een wachtlijst ontstaan. In het laatste kwartaal bestond de wachtlijst uit 40 personen die gemiddeld 11 weken moeten wachten. Er is een wisselwerking tussen het reguliere AMW, het schoolmaatschappelijk werk en de gezinscoach. In bepaalde gevallen kunnen dossiers tussen deze hulpvormen worden uitgewisseld. Echter, we zien dat op dit moment ook deze andere hulpvormen overbelast raken en geen nieuwe cliënten meer aannemen.

Een wachtlijst voor het AMW heeft nadelige gevolgen voor o.a. de stappen die inwoners van Dronten kunnen maken in bijvoorbeeld hun re-integratie naar werk of een schuldhulpverleningstraject. Vaak hangt een probleem op één van deze gebieden samen met problemen in de persoonlijke levenssfeer. Het is noodzakelijk dat mensen hun persoonlijke problemen met ondersteuning van het AMW kunnen aanpakken voor het laten slagen van de andere trajecten.

Bovendien valt het AMW onder de algemene, vrij toegankelijke voorzieningen. Het is belangrijk dat de toegang van dit soort voorzieningen geborgd is om escalatie en inzet van duurdere vormen van zorg te voorkomen.

De gemeente Dronten investeert in het gehele sociaal domein fors in preventie. Op dit moment leidt dit (nog) niet tot het voorkomen van een wachtlijst bij het AMW. Het is ook wel wat vroeg om dit effect al te verwachten. Het voorstel is om gedurende 3 jaar te investeren in extra fte AMW en in die jaren de ontwikkeling van de wachtlijst nauwgezet te volgen en te monitoren of er effecten van de inzet op preventie zichtbaar zijn. Voor het wegwerken van de wachtlijst is een capaciteit van 0,67 fte nodig bij het MDF (24 uur per week).

Deze kosten worden gedekt binnen het sociaal domein en vallen daarmee binnen het beleidsuitgangspunt van de budgetneutraliteit van de transitie.

Taakuitbreiding OBD ivm Jeugdwet (p.m.)

Stichting Overlegorgaan Belangenbehartiging Dronten, het OBD heeft de afgelopen jaren veel extra inzet gepleegd op het gebied van de transities. Ook is hen vorig jaar gevraagd ook cliënten vanuit de Jeugdwet te vertegenwoordigen. Dit heeft gevolgen gehad voor de werkdruk. Na de invoering van de transities is de werkdruk niet afgenomen. De werkdruk in combinatie met een soms kwetsbare groep leden maakt dat er (te)veel wordt geëist van het bestuur. In 2016 is een tijdelijke oplossing gevonden voor dit vraagstuk. Dit jaar wordt met OBD verder gekeken naar de mogelijkheden van professionele of een andere vorm van ondersteuning voor de OBD vanaf 2017. Er zal een toekomstbestendig plan opgesteld worden waarbij de leden van de OBD nadrukkelijk worden betrokken.

Uitstel bezuiniging peuterspeelzaal (2x € 30.000 incidenteel in 2017 en 2018)

Vanaf 2016 vindt een bezuiniging van € 30.000 op het peuterspeelzaalwerk plaats. Met het oog op de wettelijke harmonisatie van voorschoolse voorzieningen gaan de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven van Kinderopvang Dronten onder één stichting vallen, waardoor middelen efficiënter ingezet kunnen worden. Hierdoor kan de bezuiniging op peuterspeelzaalwerk worden opgevangen. De harmonisatie heeft echter vertraging opgelopen en zal waarschijnlijk niet voor 2018 plaatsvinden. Kinderopvang Dronten heeft hierdoor geen mogelijkheden om de bezuiniging nu al op te vangen. In 2016 hebben we eenmalig extra middelen vanuit Voor- en Vroegschoolse Educatie ingezet op de peuterspeelzalen. We stellen voor de bezuiniging voor 2017 en 2018 (zijnde 30.000 euro per jaar) uit te stellen tot de harmonisatie is gerealiseerd.

Terugdringen tekort Participatiewet

Uit de actualisatie beleid en uitvoering Sociaal Domein 2016 blijkt dat het tekort in de meerjarenbegroting van de Participatiewet verder oploopt. Dit was al duidelijk in het beleidsplan Transitie Sociaal Domein (2014), maar het tekort is door extra bezuinigingen van het rijk nog verder opgelopen.

De raad heeft in 2014 besloten de tekorten voor 2015 en 2016 te dekken uit de bestemmingsreserve Transitie Sociaal Domein en tegelijkertijd is samen met de gemeente Kampen gewerkt aan een business case om te komen tot efficiëntere uitvoering van de Participatiewet (re-integratie en Wsw). Inmiddels is berekend dat de business case in eerste instantie ongeveer € 70.000 oplevert; dit is circa 10% van het begrote tekort (ruim € 700.000 in 2018).

Het is dus nodig om bij de programmabegroting 2017 met nadere voorstellen te komen hoe dit tekort verder terug te dringen.

Uitgaande van de opdracht om de transities budgettair neutraal uit te voeren zullen we komende periode een aantal opties uitwerken om het tekort zo snel mogelijk terug te dringen. Dit met als doel de Participatiewet aan het eind van deze beleidsperiode (2018) binnen de financiële kaders te kunnen uitvoeren. Bij de programmabegroting 2017 zullen we de raad een aantal uitgewerkte opties voorleggen met daarbij een voorkeursvariant van het college. Gezien de omvang van het tekort zal er naast verdere efficiency maatregelen ook gekeken worden naar inzet van ondersteuning en begeleiding aan de verschillende doelgroepen.

Programma 7 Volksgezondheid

Asbesttaken intensiveren en het basistakenpakket asbest uitbesteden aan Omgevingsdienst Flevoland (OFGV) (p.m.)

In Nederland bestaan 29 regionale omgevingsdiensten die als doel hebben om de kwaliteit en professionaliteit van vergunningverlening, toezicht, handhaving en de samenwerking binnen het omgevingsrecht op een hoger niveau te brengen. Gemeenten en provincies hebben een deel van hun

uitvoerende taken ondergebracht bij omgevingsdiensten en bundelen daarmee kennis, kunde en capaciteit. De omgevingsdienst krijgt op deze wijze ook beter de mogelijkheid om ketentoezicht vorm te geven/ te organiseren op regionaal niveau.

De kwaliteitscriteria verlangen eenzelfde deskundigheid en capaciteit voor de asbesttaak. Deze criteria zijn wettelijk verankerd in de Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). Doordat gemeenten de VTH-asbesttaken onvoldoende hebben uitgevoerd, zal er meer risico ontstaan op primaire en secundaire blootstelling. Indien de asbesttaken onvoldoende worden uitgevoerd, kan dit leiden tot onacceptabele risico's voor de volksgezondheid.

Asbest is een zeer gevaarlijke stof voor mens en milieu. Het is in het verleden zeer veel toegepast en komt vooral vrij bij het slopen van gebouwen van vóór 1994. Vaak wordt de aanwezigheid van asbest niet of niet tijdig onderkend. Veel gemeenten, waaronder gemeente Dronten, hebben het toezicht en handhaving van asbest niet geborgd.

Verder vond tot nu toe lokaal de beoordeling van een asbestinventarisatie-onderzoek ad-hoc plaats en deze willen we nu volgens de kwaliteitscriteria in de Wet VTH laten plaatsvinden door een deskundige van de omgevingsdienst conform het basistakenpakket.

Tot op heden worden de asbestinventarisatierapporten ten behoeve van het saneren van asbest meestal niet beoordeeld op de inhoud. Dit moeten we alsnog uitvoeren. Gemeenten hebben vaak onvoldoende kennis om de sloopmeldingen te beoordelen, daarom zijn die taken ook in het basistakenpakket opgenomen. Enerzijds krijgen sloopactiviteiten met asbest bijna altijd een hoge prioriteit in het beleidsplan (conform de landelijke prioritering), anderzijds krijgt deze hoge prioriteit niet altijd een gelijkwaardige doorvertaling aan activiteiten en capaciteit in het uitvoeringsprogramma handhaving.

De gemeenten die de asbesttaken nog niet hebben uitbesteed aan een omgevingsdienst zullen dat alsnog moeten doen. Dat geldt ook voor Dronten. De omgevingsdiensten zijn namelijk juist voor deze ketengerelateerde taken opgericht. Doordat deze taken tot nu toe niet bij de omgevingsdiensten zijn ondergebracht, is het voor de omgevingsdienst ook lastiger om voldoende deskundige capaciteit in te zetten. Met deze taken is een indicatief bedrag van € 88.000 structureel gemoeid. In de gemeentelijke begroting was hiervoor eerder nog geen budget gereserveerd.

Afvalbeleidsplan

In de afgelopen jaren is de landelijke doelstelling voor het scheiden van huishoudelijk afval fors aangescherpt tot een gewenst bronscheidingspercentage van 75% in het jaar 2020. Hoewel de gemeente Dronten al belangrijke stappen heeft gezet (61% scheiding gerealiseerd in 2015) zal een trendbreuk noodzakelijk zijn om de landelijke doelstelling te kunnen behalen; zonder fundamentele wijzigingen in het huidige afval uitvoeringsbeleid zal dit niet lukken

In 2016 wordt een nieuw afvalbeleidsplan opgesteld met daarin opgenomen de beleidsambities welke de gemeente Dronten voor het scheiden van huishoudelijk afval wenst te behalen, op welke wijze de landelijke doelstelling van 75% afvalscheiding kan worden behaald en welke interne organisatie daarvoor nodig is. Op basis van een aantal scenario's zal een keuze worden gemaakt worden hoe hieraan uitvoering zal worden gegeven. In het afvalbeleidsplan zullen de noodzakelijke investeringen en kosten in beeld worden gebracht voor het aanbrengen van voorzieningen, middelen en benodigde interne organisatie. Naast kosten zullen er naar verwachting ook besparingen zijn door hogere opbrengst van grondstoffen en lagere verwerkingskosten van verbranden van restafval. De dekking van de kosten vindt plaats via de afvalstoffenheffing en voorziening.

Bij de vaststelling van het Afvalbeleidsplan 2016-2021 door de gemeenteraad worden met de keuze van het te voeren beleid, ook de financiële gevolgen van de keuze vastgesteld en verwerkt.

De totale financiële gevolgen van het nieuwe beleid worden verwerkt in de tarieven afvalstoffenheffing 2017 en verder. Naar verwachting zullen, met de huidige inzichten en marktontwikkelingen, per saldo de maatregelen om het Afvalbeleidsplan te realiseren, niet leiden tot verhoging van de tarieven van de afvalstoffenheffing.

Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Omgevingswet (€ 30.000 incidenteel in 2017 en 2018)

Met de Omgevingswet wil het kabinet het omgevingsrecht makkelijker maken. Veel gemeenten vinden de regels voor ruimtelijke plannen nu ingewikkeld en onduidelijk. Door regels te vereenvoudigen en samen te voegen is het straks makkelijker om bouwprojecten te starten. Recent heeft u een notitie met de implicaties ontvangen. Voor de implementatie van deze wet verwachten we in de jaren 2017 en 2018 onderzoeks-/projectgelden nodig te hebben.

Woonvisie (€ 30.000 incidenteel in 2017 en 2018)

Op dit moment wordt hard gewerkt aan de totstandkoming van de nieuwe woonvisie. Naar verwachting worden er diverse actiepunten geformuleerd die tot vervolgacties leiden. Ondanks dat we nog niet in kunnen schatten welke acties dit zijn, willen we een onderzoeksbudget opnemen in 2017 en 2018.

Programma 9 Algemeen

Te verwachten personele kosten uitvoering sociaal domein (p.m.)

In 2016 heeft een aantal majeure ontwikkelingen (business case, doorontwikkeling transitie sociaal domein, organisatieontwikkeling, nieuwe aanbestedingswet en flexwet) zijn uitwerking op het Sociaal Domein in het algemeen en de Participatiewet in het bijzonder. Daarnaast is er een aantal organisatorische vraagstukken binnen sociale zaken, waar de druk op het personeel groot is.

Het eerste betreft het vraagstuk rondom de continuering van de teamleider SZ (0.5 fte) en de inkomensconsulent (1 fte). In de begroting 2015 heeft u hiervoor, in afwachting van de ontwikkeling rondom het vraagstuk van de businesscase incidentele middelen beschikbaar gesteld. In 2017 loopt de dekking hiervan af.

Het tweede vraagstuk betreft de dekking van de handhavers SZ (2 fte). In de Kadernota 2014 (pg 20) heeft u het besluit genomen, onder voorbehoud van voldoende financiële ruimte binnen het Participatiebudget (werkdeel), de kosten van handhaving te dekken middels een interne verrekening met uren. Inmiddels kan uit ervaring geconstateerd worden dat de ruimte binnen het Participatiebudget niet langer toereikend is.

Een derde ontwikkeling betreft de dekking van de uiteindelijk benodigde structurele capaciteit van de gidsen en ondersteuners van de P-wet. In principe is het idee dat de middelen P-wet ingezet kunnen worden voor de re-integratie van uitkeringsgerechtigden. We hebben met succes de keus gemaakt om intensief in te zetten op begeleiding. In navolging hiervan zijn 2 consultants jongeren aangetrokken en is extra ingezet op zorg. Tot op heden is de bekostiging van medewerkers vanuit de P-wet op incidentele basis. De hoogte van het participatiebudget kent een neerwaartse tendens. Er zijn tot op heden, uitgezonderd de dekking van handhavers, geen vaste meerjarige verplichtingen op dit budget aangegaan. De nieuwe aanbestedingswet in combinatie met de flexwet, maken dat het aantrekken van flexibel personeel alleen nog kortdurend kan.

Een formatieonderzoek bij Sociale Zaken zal inzicht geven in de benodigde capaciteit ten behoeve van het sociaal domein. Dit formatieonderzoek, waarbij rekening gehouden wordt met hiervoor genoemde ontwikkelingen, vormt mede de basis van een separaat raadsvoorstel ten aanzien van de tijdelijke en structurele formatie ten behoeve van de uitvoering van de participatiewet. In dit voorstel zal een

zorgvuldige afweging worden gemaakt met de kwaliteit en het werken in wijknetwerken, zoals beoogd binnen de Dronter Koers en de verdere uitwerking hiervan, binnen de budgettaire kaders van het Sociaal Domein.

Regiefunctionaris Verbonden partijen (0,5 fte incidenteel voor 2 jaar (2x €40.000))

In het verleden is de uitvoering van verschillende taken overgeheveld naar externe partners. In het ene geval in de vorm van een zogenaamde 'verbonden partij', in het andere geval door een gemeenschappelijke regeling aan te gaan of de diensten simpelweg bij een bestaande externe partij onder te brengen. Voorbeelden daarvan zijn GBLT voor het innen van (de meeste) belastingen, het NLE en OFGV. Bij het wegzetten van bestaande werkzaamheden en taken bij deze partijen, is weinig (GBLT) of geen (andere regelingen) formatie binnen de gemeente Dronten behouden gebleven, om het borgen en toezien op de naleving van de gemaakte afspraken te beheren.

Dit wordt bevestigd in het recent uitgevoerde Rekenkamer onderzoek, waaruit blijkt dat de regiefunctie die noodzakelijk is om het nakomen van de afspraken door verbonden partijen goed te beheren, onvoldoende is ingevuld.

Voor het invullen van die noodzakelijke regiefunctie, is in de komende 2 jaren 0,5 fte vereist. In die periode zal worden gekeken hoe deze taken binnen de organisatie ingebed kunnen worden en of elders formatie beschikbaar is of komt, om ook structureel de sturing en regie te borgen.

Dronten promotie (p.m.)

Het team communicatie heeft een nieuwe start gemaakt. De medewerkers zijn toebedeeld aan de bestuurders ter ondersteuning. Periodiek worden communicatietrainingen georganiseerd. Nog dit jaar wil het team onderzoeken of de samenwerking met de SEA werkgroep wervingskracht kan worden versterkt en wellicht kan leiden tot het onderbrengen van de huidige citymarketing in een stichting promotie Dronten. De promotie van de gemeente concentreert zich op twee terreinen: agro en vrije tijd (inclusief sport) Te ondersteunen activiteiten worden hieraan getoetst.

Een planmatige aanpak moet meer sturing bieden en tot afstemming leiden met derden zoals DOES, OVDD, Meerpaal, toerisme Flevoland etc. Een medewerker van het team communicatie zal in de opstart fase leiding geven aan de op te richten stichting. Indien daartoe extra middelen benodigd zijn, zal dit in de begroting 2017 worden meegenomen.

Team HRM (0,6 fte HR Administratie, € 48.000 structureel en 0,6 fte HR Advies, €48.000 incidenteel voor 2017 en 2018)

In 2015 zijn uit het rapport van onderzoek van Salarisprofs verbeterpunten t.b.v. de afdeling HRM naar voren gekomen. Zoals het 4-ogen principe, het inrichten van controle op zowel de automatisering systemen als het menselijke handelen, een betere aansluiting van de salarisadministratie op de financiële administratie, betrouwbare managementrapportages met een goede analyse, het inrichten en onderhouden van geautomatiseerde formatie- en bezettingsoverzichten.

In het afgelopen jaar is gebleken dat de extra taken die hierdoor aan de afdeling zijn toegevoegd, niet met de bestaande bezetting kunnen worden uitgevoerd.

Ook komen er continu nieuwe ontwikkelingen op ons af, die leiden tot extra werk. Zoals bijvoorbeeld introductie van het Individuele Keuze Budget (IKB), waarbij diverse op geld te waarderen arbeidsvoorwaarden in de CAO worden omgezet in een budget. De werknemer kan dit budget binnen de kaders naar eigen keuze(moment) besteden aan zelf te kiezen arbeidsvoorwaardelijke doelen, zoals vrije tijd of geld. De invoering van het IKB is verplicht voor alle gemeenten per 1 januari 2017 en heeft als consequentie dat het arbeidsvoorwaarden systeem zowel beleidsmatig als automatisering technisch

gezien herzien dient te worden. Daarnaast wordt de begeleiding van zowel leidinggevend als medewerkers zelf vanuit HR advies en HR administratie op structurele basis intensiever en kost daarmee meer tijd. Ook leveren pilots die mogelijk uitmonden in structurele regelingen - zoals de NS business card in het kader van duurzaamheid - en wijzigingen in FUWA, extra en onvoorzien werk op.

Dit alles leidt ertoe dat er in team HR Administratie nog altijd sprake is van externe inhuur in 2016 om het werk afgerond te krijgen.

De HR adviseurs beschikken op dit moment over onvoldoende tijd voor het ontwikkelen van strategisch personeelsbeleid, het vertalen van nieuw beleid naar regelingen voor de gemeente, kennisdeling, het begeleiden van het ontwikkeltraject van de organisatie en het begeleiden van leidinggevend in het ontwikkelen van hun medewerkers.

Om ervoor te zorgen dat het gewenste kwaliteitsniveau wordt behouden, herhaling van incidenten worden voorkomen, risico's worden beperkt en om te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen, is het essentieel de huidige bezetting uit te breiden.

Daarom is versterking van het team HR Administratie met 0,6 fte structureel vereist en is ook voor het team HR Advies een versterking van 0,6 fte voor de komende 2 jaar noodzakelijk.

Relatie met mogelijke overgang van een deel van de salarisadministratie naar ONS*

(* ONS was voorheen bekend onder de naam Shared Service Center)

Op het moment van schrijven is er nog geen besluit genomen over al dan niet overgaan van (een deel van de salarisadministratie uit) team HR administratie naar ONS. Het lijkt aannemelijk dat dit met ingang van 1 januari 2018 zal zijn, indien ervoor gekozen wordt om taken vanuit team HR Administratie over te hevelen naar ONS.

ICT (1 fte beheer, € 80.000 structureel met vanaf 2018 dekking vanuit een besparing op de ICT kosten van € 30.000)

ICT en informatiemanagement zijn van toenemend belang en randvoorwaardelijk voor (de continuïteit van) de bedrijfsvoering en dienstverlening. Als gemeente dienen we daarbij aan te sluiten op de generieke digitale infrastructuur van de overheid. Dit doen we via de midoffice. Dat is een verdeelstation voor het intern gegevens delen en het (verplicht) delen met en afnemen van gegevens met andere overheden. Deze informatievoorziening is bedrijfskritisch. Belangrijke informatiesysteem in de midoffice zijn het zaakstelsel (Mozard) en de Digi-koppeling (Enable-U).

Om de midoffice goed te kunnen beheren is er op dit moment slechts 1 midoffice beheerder. We hebben gemerkt dat de invoering, het beheren en dadelijk door ontwikkelen zoveel inspanning vraagt van onze enige midoffice beheerder, dat we ten aanzien van de continuïteit, beheer en ontwikkeling te kwetsbaar zijn geworden. Een uitbreiding met 1 fte is noodzakelijk. Invoering van het zaakgericht werken gaat anders stagneren, terwijl de eerste ervaringen zeer positief zijn m.b.t. bedrijfsvoering en dienstverlening. Dit genereert daardoor ook meer vraag vanuit de organisatie.

Voordelen in ICT zitten in minder benodigde applicaties en licenties. Ingaande 2018 kan daardoor vanuit de ICT budgetten 30.000 euro worden bespaard.

Vrijval overhead (€ 98.000 structureel)

De structurele claims bedrijfsvoering (HRM/ICT) kunnen worden gedekt uit het positieve saldo taakstelling overhead, te weten € 98.000. Het positieve saldo taakstelling overhead is afgelopen jaar ontstaan na de uitbreiding van formatie in o.a. het sociaal domein. De taakstelling overhead is volledig gerealiseerd en de middelen die nu vrijkomen kunnen ingezet worden voor noodzakelijke uitbreiding van overhead.

Algemene dekkingsmiddelen

In dit deel geven we inzicht in de algemene dekkingsmiddelen. Deze heffingen en andere inkomsten kennen in tegenstelling tot heffingen als riool- en afvalstoffenheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel. Riool- en afvalstoffenheffing worden, evenals de ontvangsten van de specifieke uitkeringen in de programma's, waar ze (een deel van) de kosten dekken, onder de baten verantwoord.

Treasury (hogere rente-inkomsten extra capaciteit, p.m.)

In de raadsbrief van februari 2016 is aangegeven dat we op basis van een grove meerjarige liquiditeitsprognose kunnen stellen dat we verwachten de komende jaren geen externe financiering nodig te hebben. In tegendeel, we verwachten dat we per saldo een significant financieringoverschot zullen hebben. Zo is het banksaldo in 2015 gegroeid van bijna € 3 miljoen begin 2015 naar € 15 miljoen eind 2015.

Zoals in het eerste deel van de Kadernota, de aanbiedingsnota, aangegeven verwachten we een afname van het totale eigen vermogen van € 6,6 miljoen. Dat kan worden gefinancierd uit dit saldo.

Tegenover deze verwachte kasafname staat bijvoorbeeld dat er in:

- 2019 een deposito vrijvalt van € 20 miljoen.
- De komende jaren een mogelijke positieve kasstroom uit de grondexploitatie zal zijn. Dat wil zeggen dat de opbrengsten van de grondverkoop hoger zijn dan de investeringen in gronden en de kosten voor bouwrijp maken. Dit is echter een voorlopige aanneme die definitief moet worden doorgerekend op basis van de actualisatie van het meerjarenperspectief grondexploitatie.
- De voorziening voor de rioolheffing de komende jaren nog jaarlijks met € 300.000 zal stijgen van € 17,5 miljoen eind 2015 tot € 19,7 miljoen in 2027. Dit is tot 2027 een extra kasstroom van € 2,2 miljoen die pas daarna weer nodig is voor investeringen.

Dit zijn slechts enkele voorbeelden..

De grofmazige inschatting is dat er nog jarenlang een aanzienlijk liquiditeitsoverschot zal zijn. Op dit moment maken we, afgezien van het deposito, vrijwel geen rendement met deze liquide middelen.

Wij moeten onze liquiditeitsoverschotten in het kader van het zogenoemde Schatkistbankieren uitzetten bij het Rijk. In het kader van Schatkistbankieren is het mogelijk om onze overtollige middelen voor korte of middellange termijn uit te lenen aan medeoverheden. Het risico is hierbij beperkt omdat de totale overheid in principe garant staat voor elkaar.

Op dit moment hebben wij een liquiditeitspositie van zoals gezegd € 15 miljoen. Als we dit geld gemiddeld tegen 1% kunnen uitzetten, brengt dit jaarlijks € 150.000 op.

Uit deze Kadernota blijkt dat het in de praktijk lastig is om de incidentele baten en lasten goed te plannen. Hiervoor is het belangrijk om een goed zicht te verkrijgen en te houden op de langjarige kasstroom. En er zal een balans moeten worden gevonden om deze gelden kort en lang uit te zetten bij andere overheidspartijen.

Wij stellen voor om kennis en capaciteit op te bouwen van treasury (geldbeheer) binnen onze organisatie. De inschatting is dat dit (op termijn) circa 1 dag per week (0,2 fte) gemiddeld zal kosten. Wij verwachten dat de kosten hiervoor ruimschoots worden goedge maakt door het extra rendement. Dit zal moeten worden bevestigd door een goede kasstroomplanning (cash flow) en een verkenning van de (overheids)markt (welke partijen en wat willen zij betalen voor kort- en lang geld). We stellen voor de kosten en het rendement vooralsnog p.m. op te nemen in afwachting van deze verkenning.

Algemene uitkering

Het ministerie levert bij de publicaties van de circulaire ook de meerjarige doorrekening per gemeente zowel tegen constante prijzen als lopende prijzen. In de laatste is de jaarlijkse prijscompensatie verwerkt. Zoals in de inleiding aangegeven stellen we voor de inkomsten meerjarig tegen constante prijzen te

begroten. In de tabel zit er een verschil tussen 2019 en 2020 van € 447.000. Actualisatie en analyse hiervan zullen we op basis van de publicatie van de mei-juni-circulaire doen.

De intentie van het Rijk is om te komen tot herverdeling van het Gemeentefonds. De eerste inzichten zijn dat dit voordelig is voor de kleinere en middelgrote gemeenten en nadelig voor de grote gemeenten. Die laatsten zijn in overleg gegaan met de Minister. Definitieve standpunten zijn nog niet bekend. In een brief van 10 maart 2016 aan de VNG heeft de Minister het volgende aangegeven

“De genoemde onzekerheden en ontwikkelingen zouden ook aanleiding kunnen zijn om ervoor te kiezen niet – of niet nu reeds – de voor de verdeling ingrijpende vervolgstappen te zetten die AEF voorstelt. Ik verneem graag uw weging, voordat de fondsbeheerders een weloverwogen besluit zullen nemen.”

Het antwoord van de VNG is op moment van schrijven van deze kadernota niet bekend.

Wijzigingen BBV

In de BBV is aantal wijzigingen doorgevoerd die tot doel hebben:

- meer en gemakkelijker inzicht in begroting en verantwoording tbv kaderstellende en controlerende rol raad
- betere financiële vergelijkbaarheid
- meer behoefte aan inzicht in de financiële positie en daaraan verbonden risico
- meer inzicht in elkaars financiële positie (gemeenten onderling)

Het gaat om de volgende wijzigingen

1. Financiële informatie per taakveld: betere vergelijkbaarheid

De huidige productindeling komt te vervallen. Er is een standaardlijst van taakvelden die in de decembercirculaire is opgenomen. Deze zullen we verwerken in de begroting 2017. Daarbij geldt het volgende:

2. Beleidsindicatoren: meer behoefte aan sturen op effecten van beleid (ME)

Steeds belangrijker voor gemeenten om te kunnen sturen op basis van meetbare prestaties. Ook deze worden bij de begroting 2017 opgeleverd zodat de raad bij vaststellen begroting een inschatting kan maken van de te behalen resultaten en die te kunnen vergelijken met andere gemeenten.

- Basisset van beleidsindicatoren (gericht op outcome), zodat raad kan sturen op maatschappelijke effecten
- Indicatoren worden openbaar
- Basisset van 50 indicatoren is opgesteld. Op aantal beleidsterreinen worden nog indicatoren ontwikkeld.
- Deze indicatoren moeten opgenomen worden in de begroting en verantwoording en zijn daarnaast op de website waarstaatjegemeente.nl te vinden.

3. Kengetallen financiële positie: meer inzicht in financiële positie

Voor de financiële positie is het van belang dat de begroting structureel sluit, de meerjarenraming sluit en een inschatting is gemaakt van de wendbaarheid van de begroting (welke lasten stijgen, welke baten kunnen worden ingezet)

Het belang is een betere toekomstbestendigheid van gemeenten. De toenemende complexiteit vraagt meer inzicht in de financiële positie. Hiervoor is een verplichte basisset van 5 financiële kengetallen opgenomen die in de begroting 2016 voor het eerst zijn verwerkt.

4. Verbonden partijen: meer grip op verbonden partijen

De gemeenten blijven verantwoordelijk voor de aansturing van verbonden partijen, controle hierop en financiële consequenties. Daarbij is de directe invloed van een gemeente soms beperkt terwijl niet altijd de financiële positie van de partijen helder is. Om voor de raad dit meer inzichtelijk te maken gelden de nieuwe regels van het BBV gelden in beginsel ook voor de verbonden partijen.

De beleidsinformatie en beleidsrisico's van verbonden partijen moeten in de betreffende begrotingshoofdstukken worden opgenomen en in de paragraaf verbonden partijen moet een samenvattend overzicht worden gegeven. Voorgeschreven lijst opgesplitst in:

- Gemeenschappelijke regelingen
- Stichtingen/verenigingen
- Coöperaties/vennootschappen

5. Inzicht in overhead en kosten: huidige situatie is onoverzichtelijk

Tot nu toe werden de bedrijfsvoeringskosten op uurbasis verdeeld. Vanaf de begroting 2017 moet de overhead afzonderlijk worden opgenomen. De overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

6. Investerings openbare ruimte

Tot nu toe was er een keuzevrijheid voor gemeenten op bepaalde investeringen wel of niet te activeren. De systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen wordt gelijk getrokken. Dus ook investeringen maatschappelijk nut moeten worden afgeschreven.

Gemeentelijke belastingen en tarieven

Ons beleid is al sinds 2005 dat we de tarieven corrigeren aan de hand van het gemiddeld gewogen percentage voor de gemeentelijke loonkostenontwikkeling en prijzen van derden. Uitgaande van een loon- en prijsgevoelige verhouding van de kosten van 50% - 50%.

De loon- en prijscompensatie in 2017 zullen we definitief doorvoeren in de begroting 2017-2020 op basis van de mei-/juni-circulaire. Vooralsnog gaan we er vanuit dat in 2017 de prijscompensatie doorzet op basis van 2016. Voor 2016 is er naar verwachting 1% op basis van de Macro Economische Verkenningen 2016 (MEV 2016) van het Centraal Planbureau (CPB).

Voor de looncompensatie moeten we rekening houden met 0,4% op basis van de huidige CAO-afspraken tot 1 mei 2017. Deze bijstelling in gemeentelijke arbeidsvoorwaardenregeling gemeente Dronten is gebaseerd op de circulaire van 7 april 2016 (ECWGO/ U201600159).

Op basis van het huidige beleid en op basis van deze verwachtingen betekent dit dat we de tarieven in 2017 ten opzichte van 2016 met 0,7% (50% van 0,4% loonstijging en 50% van 1% prijsstijging) moeten verhogen.

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

Het OZB-tarief wordt naast een eventuele opbrengstenstijging (of daling) gecorrigeerd met de ontwikkeling van de WOZ-waarde. Op basis van de landelijke trends in de afgelopen jaren is de WOZ-waarde waarschijnlijk (licht) gestegen hetgeen betekent dat het tarief (exclusief de opbrengststijging) daardoor omlaag kan worden bijgesteld. Mogelijke complicerende factor is dat de WOZ-waarde ook een

element is voor de bepaling van de algemene uitkering. Of dit een positief of negatief effect is, is op dit moment niet bekend want afhankelijk van de ontwikkeling van de woningwaarde voor geheel Nederland. Uitgaande van gelijkblijvende WOZ-waarden in 2017 ontwikkelen de tarieven zich als volgt:

Onroerend zaakbelasting (OZB)	2013	2014	2015	2016	2017
Gebruikersbelasting	0,1699%	0,1794%	0,1988%	0,1763%	0,1775%
Eigenarenbelasting					
- dient in hoofdzaak tot woning	0,1444%	0,1616%	0,1677%	0,1666%	0,1678%
- dient niet in hoofdzaak tot woning	0,2030%	0,2075%	0,2223%	0,2141%	0,2156%

Afvalstoffenheffing

In programma 7 hebben we aangegeven dat we in 2016 een nieuw afvalbeleid zullen vaststellen. Het uitgangspunt blijft 100% kostendekkendheid. Zoals in programma 7 aangegeven verwerken we de financiële gevolgen van het nieuwe beleid in de tarieven 2017 en verder. Onze verwachting is dat, met de huidige inzichten en marktontwikkelingen, de maatregelen om het Afvalbeleidsplan te realiseren niet leiden tot verhoging van de tarieven van de afvalstoffenheffing. In de onderstaande tabel houden we dus alleen rekening met 0,7% stijging voor loon- en prijscompensatie.

Afvalstoffenheffing per huishouden	2013	2014	2015	2016	2017
binnengebied	270,48	260,40	241,20	241,20	242,90
buitengebied	235,44	225,00	213,60	213,60	215,10

Rioolheffing

Het riolrecht wordt vastgesteld in het kader van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Voor het jaar 2015 en 2016 bedraagt de heffing € 139,80. Het GRP dat onlangs is geactualiseerd geeft aan dat het tarief in 2017 omlaag kan worden bijgesteld tot € 125 op basis van prijspeil 2016. Dus met 0,7% stijging voor loon- en prijscompensatie wordt dit € 125,90.

Rioolheffing	2013	2014	2015	2016	2017
	141,00	146,40	139,80	139,80	125,90

Grafrechten

Uitgaande van een stabilisatie van de opbrengsten bij gelijkblijvende mate van kostendekkendheid zullen de meest voorkomende begraafrechten in 2017 zijn:

Tarieven begraafrechten	2013	2014	2015	2016	2017
begraafrecht	770,00	795,00	809,00	820,00	826,00
begraafplaatsrecht	1270,00	1.312,00	1.334,00	1.352,00	1.361,00
grafrecht 20 jaar	838,00	866,00	880,00	892,00	898,00
aanleg grafkelder	928,00	959,00	974,00	988,00	995,00

(Water)Toeristenbelasting

Het tarief voor toeristenbelasting is sinds 2012 € 0,95 per persoon per overnachting. De ontwikkeling is afhankelijk van volumegroei. Dit monitoren we net zoals in 2015 op basis van de aangiften in 2016. Indien de volumegroei in opbrengst niet gehaald wordt dan zal de hoogte van het tarief toeristenbelasting afgeleid worden van de door de gemeente geraamde opbrengst 2016 in de begroting 2016.

Uitgaande van gelijkblijvende omstandigheden en 0,07% stijging voor loon- en prijscompensatie zou het tarief in 2017 € 0,96 per persoon per overnachting moeten worden. Gezien de lopende afspraken met de ondernemers is het voorstel om dit tarief op € 0,95 te handhaven.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven over de waarde van de woning/stacaravan. Afhankelijk van de economische waarde van het object bedraagt de in 2017 te betalen belasting tussen € 132,00 en € 610,00.

Forensenbelasting	2013	2014	2015	2016	2017
Minimaal per object	125,00	127,00	129,00	131,00	132,00
Maximaal per object	580,00	589,00	598,00	606,00	610,00

Hondenbelasting

Met een compensatie van 0,7% voor lonen en prijzen ontstaat het volgende trendbeeld:

Tarieven hondenbelasting	2013	2014	2015	2016	2017
1e hond	62,28	63,60	64,80	65,70	66,20
volgende hond	105,36	106,80	109,20	110,70	111,50
hondenkennel	276,60	280,80	285,60	289,60	291,60

Precario- en reclamebelasting en overige leges en tarieven

Ook voor de precario- en reclamebelasting en overige leges en tarieven geldt het uitgangspunt van 0,7% loon- en prijscompensatie. Naar verwachting betekent dit dat we voor deze tarieven onder wettelijk voorgeschreven tarieven zullen blijven.

Zoals eerder in hoofdstuk 2 aangegeven is ons voorstel om de leges voor evenementen te verhogen zodat € 16.000 meer inkomsten worden gegenereerd voor de dekking van de extra kosten voor coördinatie veiligheid evenementen. Mogelijk hoeft dit niet alleen via tariefsverhoging. De huidige begrote opbrengsten zijn € 25.000. In 2015 is € 36.000 gerealiseerd. Bij de begroting zal een inschatting worden gegeven wat de mogelijkheden zijn om deze extra beoogde inkomsten structureel te genereren.

Voor de precario geldt dat er in februari 2016 een wetsvoorstel is ingediend. Gemeenten die deze belasting nog niet kennen, mogen deze niet meer invoeren. Gemeenten die deze belasting al wel hebben mogen deze niet meer verhogen en moeten deze vanaf 2018 in tien jaarlijkse stappen geheel afbouwen. Wanneer dit wetsvoorstel wordt vastgesteld worden de gevolgen in de begroting 2017 verwerkt.

Bijlage 1 nieuw beleid

Nieuw beleid	2016	2017	2018	2019	2020	Collegelid	Afdeling
Nieuw beleid							
Prog. 0 Raadsondersteuning							
Uitbreiding uren Griffie		-27.000	-27.000	-27.000	-27.000	n.v.t.	n.v.t.
Prog. 0 Basisregistraties							
360 graden luchtfoto's		-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	D.M. Vis	VHV
Prog. 0. Programmaplan Dienstverlening							
Kanaalregisseur Internet en Contentbeheer (0,8 fte incid)		-64.000	-64.000	-64.000	-64.000	P. van Bergen	PZ
Dekking vanuit bedrijfsvoering				64.000	64.000	P. van Bergen	PZ
Prog. 1 Openbare orde en veiligheid							
Coördinatie, aanpak PGA en HIC's (0,8 fte)		-64.000	-64.000	-64.000	-64.000	A.B.L. de Jonge	VHV
Coördinatie evenementen (0,4 fte)		-32.000	-32.000	-32.000	-32.000	D.M. Vis	VHV
Legesverhoging evenementen		16.000	16.000	16.000	16.000	D.M. Vis	VHV
Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019			-31.000	-31.000		A.B.L. de Jonge	VHV
Prog. 2 Wegenbeheer							
Terreinafwerking De Noord - De Helling		-372.000				N. Verlaan	REO
Prog. 3 Economische ontwikkeling							
Actieplan Centrum Dronten		-20.000	-30.000	-750.000		D.M. Vis	REO
Flevo Funfields Belvetere toren		-31.000	-31.000	-30.000	-29.000	D.M. Vis	REO
Flevo Funfields: initiatieven gebiedsontwikkeling		-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	D.M. Vis	REO
Flevo Funfields Kabelbaan		p.m.				D.M. Vis	REO
Inkomstenverhoging prog. Economie		p.m.				D.M. Vis	REO
Prog. 5 sportaccommodaties							
Kunstgrasveld Biddinghuizen		p.m.				A. van Amerongen	MO
Prog. 6 Vluchtelingenwerk							
Opvang asielzoekers		p.m.				P. van Bergen	MO

Nieuw beleid	2016	2017	2018	2019	2020	Collegelid	Afdeling
Progr. 6 Algemeen Maatschappelijk Werk							
Waarborgen toegang van deze voorziening		-46.000	-46.000	-46.000		P. van Bergen	MO
Dekking binnen sociaal domein		46.000	46.000	46.000		P. van Bergen	MO
Progr.6 OBD							
Taakuitbreiding ivm Jeugdwet		p.m.				P. van Bergen	MO
Progr. 6 Peuterspeelzaal							
Uitstel bezuiniging		-30.000	-30.000			P. van Bergen	MO
Progr. 7 Omgevingsdienst Flevoland (OFGV)							
Intensiveren asbesttaken		p.m.				D.M. Vis	VHV
Progr. 8 Ruimtelijke planvorming							
Omgevingswet		-30.000	-30.000			N. Verlaan	REO
Woonvisie		-30.000	-30.000			N. Verlaan	REO
Progr. 9 Bedrijfsvoering							
Personele kosten Sociaal Domein		p.m.				P. van Bergen	SZ/MO
Regiefunctionaris verbonden partijen (0,5 fte incid)		-40.000	-40.000			Diversen	CD
Dronten promotie		p.m.				A.B.L. de Jonge	CD
Versterking HR-administratie (0,6 fte)		-48.000	-48.000	-48.000	-48.000	D.M. Vis	CD
Versterking HR-advies (0,6 fte incid)		-48.000	-48.000			D.M. Vis	CD
ICT uitbreiding beheer (1 fte)		-80.000	-80.000	-80.000	-80.000	A. van Amerongen	IM
Dekking ICT vanuit ICT budget			30.000	30.000	30.000	A. van Amerongen	IM
Dekking HR/ICT vanuit vrijval overhead		98.000	98.000	98.000	98.000	D.M. Vis	CD
Treasury		p.m.				A. van Amerongen	CD
Algemene uitkering					447.000	A. van Amerongen	CD
Totaal nieuw beleid		-867.000	-506.000	-983.000	246.000		

Bijlage 2 Pakket maatregelen kadernota 2015 om mogelijke toekomstige tekorten op te kunnen vangen. (geen besluitvorming nodig)

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Programma 0 Algemeen bestuur				
Bezuiniging VNG, verbonden partij v/a 2018 4% naar 6% in 2018	0	1.000	2.000	2.000
Programma 4 Onderwijs				
Vervallen subsidie voor onderwijsbegeleiding	0	31.000	31.000	31.000
Bezuinigen op peuterspeelzaalwerk 2e fase	0	10.000	20.000	20.000
Programma 5 Cultuur, recreatie en welzijn				
Bezuiniging op bibliotheek - niet meer in kleine kernen	0	25.000	50.000	50.000
Onderzoek zwembaden	0	pm	pm	pm
Bezuiniging op vervangingsinvesteringen buitensport (beheerplan)	0	10.000	10.000	10.000
Bezuiniging Nieuw Land Erfgoedcentrum, verbonden partij v/a 2017 4% naar 6% in 2019	0	1.700	3.300	3.300
Bezuinigen/schrappen subsidie voor vrije tijd cultuuronderwijs	0	100.000	250.000	250.000
Verlagen niveau inrichting theaterzalen Meerpaal	0	20.000	40.000	40.000
VVV-database door derden laten beheren	0	10.000	10.000	10.000
Programma 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijk werk				
Bezuiniging Sociale Recherche, verbonden partij v/a 2018 4% naar 6% in 2019	0	1.400	2.800	2.800
Programma 7 Volksgezondheid				
Bezuiniging GGD, verbonden partij v/a 2018 4% naar 6% in 2019	0	13.750	27.250	27.250
Bezuiniging OFGV, verbonden partij v/a 2019 2%	0	11.000	11.000	11.000
Programma 9 Algemeen				
Bezuiniging GBLT, verbonden partij v/a 2018 4% naar 6% in 2019	0	9.500	18.500	18.500
Algemene dekkingsmiddelen				
Extra verhoging van de OZB tarieven met 3% (3*1% per jaar)	0	80.000	160.000	240.000
Bedrijfsvoering				
Bezuiniging op bedrijfsvoering door keuzes in gemeentelijk takenpakket	0	200.000	475.000	475.000
Totaal	0	524.350	1.110.850	1.190.850